

T.C.
DANIŞTAY
BEŞİNCİ DAİRE
EsasNo : 2023/...
Karar No : 2025/...

_____ : Ankara Üniversitesi Rektörlüğü / ANKARA
TEMYİZ EDEN (DAVALI)

VEKİLİ : Av. ....

- E Tebligat -

KARŞI TARAF (DAVACI) : Ahmet Murat Aytaç'ı temsilen Eğitim ve Bilim Emekçileri Sendikası

VEKİLİ : Av. Asuman Tokgöz Sucu

- E Tebligat -

İSTEMİN KONUSU : Ankara Bölge İdare Mahkemesi 14. İdare Dava Dairesinin 13/09/2023 tarih ve E:2023/2462, K:2023/3840 sayılı kararının temyizden incelenerek bozulması istenilmektedir.

YARGILAMA SÜRECİ :

Dava konusu istem: 686 sayılı Kanun Hükmünde Kararname eki listesinde ismine yer verilmek suretiyle kamu görevinden çıkarılan davacı tarafından, göreve iade talebiyle OHAL İşlemleri İnceleme Komisyonuna yapılan başvurunun reddine ilişkin 24/11/2021 tarih ve 2021/21708 sayılı işlemin iptali ile bu işlem nedeniyle yoksun kaldığı parasal haklarının yasal faiziyle birlikte ödenmesine ve özlük haklarının iadesine karar verilmesi istenilmektedir.

İlk Derece Mahkemesi kararının özeti: Ankara 19. İdare Mahkemesinin 11/03/2023 tarih ve E:2022/36, K:2023/909 sayılı kararında; dava konusu kararda, davacının bir grup öğretim elemanı ile birlikte, Türkiye Cumhuriyeti Devletinin ülkede sürmekte olan teröre karşı mücadelesini katliam ve kıyım olarak nitelendirdikleri bir bildiriye imza atması hususu dışında davacının örgüt ile irtibatı ve iltisakının bulunduğuna yönelik başkaca bir bilgi, belge, tespit veya değerlendirmeye yer verilmediği, konu ile ilgili Anayasa Mahkemesinin 26/07/2019 tarih ve 2018/17635 başvuru numaralı "Zübeyde Fusun Üstel ve diğerleri" kararında; başvuru sahiplerinin imzalamış oldukları ve basında "Bu Suça Ortak Olmayacağız" başlığıyla yayınlanan bildirinin, nesnel anlamı gözetildiğinde bir bütün olarak PKK terörünün övülmesi, terörizme destek gösterisi, şiddet kullanımına, silahlı direnişe ya da başkaldırıya doğrudan veya dolaylı teşvik olarak nitelendirilmesinin mümkün görünmediği, somut olayın koşullarında başvuruya konu bildirinin internette yayımlanmasının, Devlet ve toplum hayatında olumsuz sonuçlar doğurduğunu ya da Devletin terörle mücadele faaliyetleri üzerinde kayda değer bir etkisi olduğunu göstermediği, hazırlanmasında veya imzalanmasında güdülen diğer amaçlar ne olursa olsun ve hangi dil ve üslup kullanılırsa kullanılsın, nihai olarak bildiride o tarihlere sürmekte olan çatışmaların sona erdirilmesi talebinin baskın olduğu, bildirinin imzalanmasına neden olan

T.C.

DANIŞTAY
BEŞİNCİ DAİRE

EsasNo : 2023/...

Karar No : 2025/...

operasyonları yürüten kamu gücüne karşı ağır eleştirilerde bulunulabileceğinin öngörülmesi ve demokratik çoğulculuk açısından bunlara daha fazla tahammül edilmesi gerektiği belirtilerek başvuruçuların ifade özgürlüğüne yapılan müdahalenin demokratik toplum düzeninin gereklerine uygun olmadığına, Anayasa'nın 26. maddesinde güvence altına alınan ifade özgürlüğünün ihlal edildiğine karar verildiği, bu bağlamda, dava konusu işleme gerekçe olarak gösterilen bildirinin hazırlanmasının ve yayınlanmasının Anayasa'nın 26. maddesinde güvence altına alınan "ifade özgürlüğü" kapsamında bulunduğuna yönelik yukarıda yer verilen Anayasa Mahkemesi kararı da gözetildiğinde yalnızca söz konusu bildiriye imza atmanın, davacının anılan örgüt ile irtibatlı ve iltisaklı olduğuna delil teşkil etmeyeceği, bununla birlikte, her ne kadar davacının anılan bildiriye imza atması davacının PKK/KCK silahlı terör örgütü ile irtibat ve iltisaklı olması bakımından tek başına delil niteliğini haiz olmasa da, Komisyon tarafından tesis edilen kararlarda PKK/KCK silahlı terör örgütüne iltisak ve irtibat kapsamında tespit edilen/edilecek olan sair bulguların, somut olayın durumu dikkate alınarak nitelik, içerik ve mahiyeti itibarıyla örgütün amacına hizmet ettiğinin tespiti veya dava dosyasındaki diğer delillerle desteklenmesi halinde iltisak ve irtibat gerekçesi olarak değerlendirilmesi gerektiği, davacı hakkında anılan örgütle iltisak ve/veya irtibatının bulunup bulunmadığının tespiti amacıyla, Mahkemelerinin 14/02/2023 tarihli ara kararı ile Emniyet Genel Müdürlüğünden, davalı idareden ve ilgili tüm kurumlardan, davacının PKK/KCK silahlı terör örgütü ile iltisakı veya irtibatına ilişkin bilgi ve belgelerin gönderilmesinin istenildiği, ara karara verilen cevaplardan, davacının anılan bildiriye imza atma eylemi dışında, PKK/KCK terör örgütüyle irtibatlı ve iltisaklı olduğuna dair başkaca bir bilgi ve belgenin dosyaya sunulmadığı, bu nedenle davacının PKK/KCK silahlı terör örgütü ile irtibat ve iltisakı bulunduğuna dair işlemin dayanağının ortaya koyulamadığı görüldüğünden, davacının kamu görevine iadesi isteminin reddine ilişkin dava konusu Olağanüstü Hal İşlemleri İnceleme Komisyonu işleminde hukuka uyarlık bulunmadığı, öte yandan, dava konusu işlem hukuka aykırı olduğundan, dava konusu işlem nedeniyle davacının yoksun kaldığı parasal haklarının hak ediş tarihinden itibaren dönemsel olarak işletilecek yasal faiziyle birlikte davacıya ödenmesi ve özlük haklarının iadesi gerektiği sonucuna varılmıştır. Belirtilen gerekçelerle dava konusu işlemin iptaline, dava konusu işlem nedeniyle yoksun kalınan parasal haklarının hak ediş tarihinden itibaren dönemsel olarak işletilecek yasal faiziyle birlikte davacıya ödenmesine ve özlük haklarının iadesine karar verilmiştir.

Bölge İdare Mahkemesi kararının özeti: Ankara Bölge İdare Mahkemesi 14. İdare Dava Dairesinin 13/09/2023 tarih ve E:2023/2462, K:2023/3840 sayılı kararıyla; istinaf başvurusuna konu İdare Mahkemesi kararının hukuka ve usule uygun olduğu ve davalı idare tarafından ileri sürülen iddiaların söz konusu kararın kaldırılmasını gerektirecek nitelikte görülmediği belirtilerek, 2577 sayılı İdari

Yargılama Usû Kanunu'nun 45. maddesinin 3. fıkrası uyarınca istinaf başvurusunun reddine karar verilmiştir.

TEMYİZ EDENİN İDDİALARI : Davalı idare tarafından; Anayasa Mahkemesinin Füsun Üstel kararında anılan bildirin içeriğinin terör örgütü propagandası yapma suçu kapsamında değerlendirildiği, anılan kararda terör örgütü ile iltisak ve irtibat bağlamında herhangi bir değerlendirme yapılmadığı, ceza mahkumiyeti ve ifade özgürlüğü kapsamında verilen söz konusu kararın bu davada uygulanma olanağının bulunmadığı, davacı hakkında yürütülen disiplin soruşturmasında, "Bu suça ortak olmayacağız" başlıklı bildiriye imzalayan davacı ve diğer akademisyenlerin PKK/KCK terör örgütünün Türkiye'nin bazı yerleşim birimlerinde yürüttüğü şiddet ve terör eylemleri ile örgütün amacı ve son dönem stratejisine paralellik gösteren bildiri metnini imzaladıkları ve terör örgütü ile aynı doğrultuda hareket ettiklerine dair tespitlere yer verildiği, davacının kamu görevinden çıkarılmasına ilişkin işlemin gerekçesi ile Anayasa Mahkemesi ve ceza mahkemesi kararlarında belirtilen gerekçelerin aynı olmadığı, idari yargıda görülen davalarda irtibat ve iltisak unsurları yönünden inceleme ve değerlendirme yapılması gerektiği, kamu görevinden çıkarmaya yönelik tedbirin uygulanabilmesi için terör örgütüyle veya terör örgütünün faaliyetleriyle dava konusu işleme esas eylem arasında mutlak bir bağ kurulmasının aranmadığı, dava konusu işleme esas alınan eylem ile Milli Güvenlik Kurulunca Devletin milli güvenliğine karşı faaliyete bulunduğu karar verilen yapı, oluşum veya gruplarla bağ kurulmasının yeterli görüldüğü, davacının bir grup öğretim elemanının yayımladıkları Devletin ülkede sürmekte olan teröre karşı mücadelesini katliam ve kıyım olarak nitelendirdikleri bildiriye imza attığı, imzalanan bildiride yer verilen ifadelerin sadece Türkiye Cumhuriyeti Devletine yönelik olduğu ve silahlı terör örgütünün o dönemki terör eylemlerine karşı hiçbir ifade içermediği, davacının Anayasal sadakat yükümlülüğünü ihlal ettiği, dava konusu Komisyon kararının hukuka ve usule uygun olduğu ileri sürülmektedir.

KARŞI TARAFIN SAVUNMASI : Davacı vekili tarafından; ifade özgürlüğünün yalnızca lehte olduğu kabul edilen ya da zararsız veya önemsiz görülen bilgi veya fikirler için değil aynı zamanda Devletin veya toplumun bir bölümünün aleyhinde olan, onlara çarpıcı gelen ya da onları rahatsız eden görüşler için de geçerli olduğu, akademisyenler yönünden düşüncelerin özgürce ifade edilmesinin daha geniş ele alınması ve daha sıkı bir koruma altında olması gerektiği, nitekim Anayasa Mahkemesinin Zübeyde Füsun Üstel ve diğerleri kararında da akademisyenlerin görüşlerini rahatsız edici olsa dahi paylaşmasının demokrasinin gelişmesi açısından önemine dikkat çekildiği, müvekkili hakkında bildiriye imzalama eylemi dışında PKK/KCK terör örgütü ile iltisaklı veya irtibatlı

T.C.
DANIŞTAY
BEŞİNCİ DAİRE
EsasNo : 2023/...
Karar No : 2025/...

bulunduğunu gösteren somut herhangi bir bilgi veya belgenin bulunmadığı, kamu görevinden çıkarma işleminin ifade özgürlüğüne yönelik bir müdahale olduğu, bu konuda AYM tarafından verilen Zübeyde Fusun Üstel ve Diğerleri kararının göz önünde bulundurulması gerektiği, hem ceza hukuku hem de disiplin hukuku anlamında bir fiilin ya “özgürlük” kapsamında olacağı ya da “suç” oluşturacağı, bir fiilin hem bir hakkın kullanımı ve dolayısıyla o hakka tanınan güvence kapsamında olmasının hem de yaptırıma tabi tutulmasının mümkün olmadığı, OHAL Komisyonunun kendisi bakımından bağlayıcı olan bir yüksek yargı kararını göz ardı ederek ve ne tür bilgi ya da belgeye dayandığı henüz bilinmeyen “kurum kanaati” gibi görüşlere yer vererek işlem tesis etmesinin Anayasa’nın başta hukuk devleti ilkesi olmak üzere pek çok temel ilkesine aykırılık teşkil ettiği, kamu görevinden çıkarma biçimindeki yaptırımın bir kamu görevlisine disiplin cezası olarak verilebilecek en ağır yaptırım niteliğinde olması dolayısıyla ölçüsüz olduğu, müvekkilinin ifade özgürlüğünün koruması kapsamında kaldığı AYM tarafından tespit edilmiş olan, herhangi bir şiddet çağrısı içermeyen, tam tersine şiddete karşı barış çağrısı yapan bir düşünce açıklamasından dolayı KHK ile kamu görevinden çıkarma yaptırımına maruz bırakıldığı, başta ifade özgürlüğü olmak üzere Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi’nin 1., 5., 6., 7., 8., 10., 11., 13., 14., 15., 17., 18. ve 46. maddelerinde ve Anayasa’nın 2., 5., 6., 9., 10., 11., 13., 14., 15., 17., 20., 23., 26., 35., 36., 38., 40., 41., 48., 49., 51., 60., 70., 130., 138/4., ve 153. maddelerinde güvence altına alınan haklarının ihlal edildiği belirtilerek davalı idarenin temyiz isteminin reddi ile usul ve yasaya uygun olan Bölge İdare Mahkemesi kararının onanması gerektiği savunulmaktadır.

DANIŞTAY TETKİK HÂİMİ AYSİMA ERDEM GÜVEN’İN DÜŞÜNCESİ: Temyiz isteminin reddi ile İdare Dava Dairesi kararının gerekçeli olarak onanması gerektiği düşünülmektedir.

TÜRK MİLLETİ ADINA

Karar veren Danıştay Beşinci Dairesince, Tetkik Hakiminin açıklamaları dinlendikten ve dosyadaki belgeler incelendikten sonra, dosya tekemmül ettiğinden yürütmenin durdurulması istemi hakkında ayrıca bir karar verilmeyerek gereği görüldü:

A) MADDİ OLAY VE HUKUKİ SÜREÇ

1) Genel Olarak

Türkiye’de 15 Temmuz 2016 gecesi, kendilerini “Yurtta Sulh Konseyi” olarak isimlendiren bir grup

T.C.

DANIŞTAY
BEŞİNCİ DAİRE

EsasNo : 2023/...

Karar No : 2025/...

Türk Silahlı Kuvvetleri (TSK)mensubu tarafından, demokratik biçimde halk tarafından göreve getirilen Türkiye Büyük Millet Meclisini (TBMM, Türkiye Cumhuriyeti Hükmetini ve Cumhurbaşkanını devirmek ve Anayasal düzeni ortadan kaldırmak amacıyla darbe teşebbüsünde bulunmuş, bu teşebbüs Türk Milleti tarafından akamete uğratılmıştır.

Anayasa'nın olay tarihinde yürürlükte bulunan 118. maddesinin üçüncü fıkrası uyarınca Milli Güvenlik Kurulu (MGK)tarafından 20/07/2016 tarihli toplantıda yapılan değerlendirmede, darbe teşebbüsünün TSK içindeki Fetullahçı Terör Örgütü (FETÖ)mensupları tarafından başlatıldığı, bu örgütün kuruluş aşamasından itibaren etkisi altına aldığı eğitim kuruluşları, sivil toplum kuruluşları, medya kuruluşları, ticari kuruluşlar ve kamu görevlileri aracılığıyla Milleti ve Devleti kontrol altında tutmayı amaçladığı belirtilmiştir.

MGK'nın anılan toplantısında "demokrasinin, hukuk devleti ilkesinin, vatandaşların hak ve özgürlüklerinin korunmasına yönelik tedbirlerin etkin bir şekilde uygulanabilmesi amacıyla" Hükûmete olağanüstü hâllan edilmesi tavsiyesinde bulunulması hususu kararlaştırılmıştır. Cumhurbaşkanı başkanlığında toplanan Bakanlar Kurulu 20/07/2016 tarihinde, ülke genelinde 21/07/2016 Perşembe günü saat 01.00'den itibaren geçerli olmak üzere doksan gün süreyle olağanüstü hâllan edilmesine karar vermiştir. Anılan karar 21/07/2016 tarih ve 29777 sayılı ResmîGazete'de yayımlanarak yürürlüğe girmiş ve aynı gün TBMM tarafından onaylanmıştır. Olağanüstü hal, daha sonrasında üçer aylık dönemler şeklinde Cumhurbaşkanı başkanlığında toplanan Bakanlar Kurulu tarafından uzatılmış ve 18/07/2018 tarihinde sona ermiştir.

08/03/2018 tarih ve 30354 (mükerrer)sayılı Resmi Gazete'de yayımlanarak 7086 sayılı Olağanüstü Hal Kapsamında Bazı Tedbirler Alınması Hakkında Kanun Hükmünde Kararnamenin Kabul Edilmesine Dair Kanun ile kanunlaşan 686 sayılı Kanun Hükmünde Kararname'nin "Kamu personeline ilişkin tedbirler" başlıklı 1. maddesinin 1. fıkrasında, "*Terör örgütlerine veya Milli Güvenlik Kurulunca Devletin milli güvenliğine karşı faaliyette bulunduğuna karar verilen yapı, oluşum veya gruplara üyeliği, mensubiyeti veya iltisakı yahut bunlarla irtibatı olan ve ekli (1) sayılı listede yer alan kişiler kamu görevinden başka hiçbir işleme gerek kalmaksızın çıkarılmıştır. Bu kişilere ayrıca herhangi bir tebligat yapılmaz. Haklarında ayrıca özel kanun hükümlerine göre işlem tesis edilir.*" hükmüne yer verilmiştir. Anayasa Mahkemesinin, 26/01/2022 tarih ve 31731 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan 24/06/2021 tarih ve E:2018/81, K:2021/45 sayılı kararıyla, 7086 sayılı Kanun'un 1. maddesinin 1. fıkrasının birinci cümlesinde yer alan "*üyeliği, mensubiyeti veya...*"ibaresinin iptaline karar verilmiştir.

2) Davacıya İlişkin Süreç

T.C.
DANIŞTAY
BEŞİNCİ DAİRE
EsasNo : 2023/...
Karar No : 2025/...

686 sayılı Olağanüstü Hal Kapsamında Bazı Tedbirler Alınması Hakkında Kanun Hükmünde Kararname eki listesinde ismine yer verilmek suretiyle kamu görevinden çıkarılan davacı tarafından, göreve iade talebiyle Olağanüstü Hal İşlemleri İnceleme Komisyonuna yapılan başvuru, Komisyonun 24/11/2021 tarih ve 2021/21708 sayılı işlemi ile reddedilmiştir.

Bunun üzerine, davacı tarafından, Komisyonun 24/11/2021 tarih ve 2021/21708 sayılı işleminin iptali ile bu işlem nedeniyle yoksun kaldığı parasal haklarının yasal faiziyle birlikte ödenmesine ve özlük haklarının iadesine karar verilmesi istemiyle bakılmakta olan dava açılmıştır.

Diğer yandan, UAP kayıtlarının incelenmesinden, karar tarihi itibarıyla davacı hakkında gerek söz konusu bildiriye imzalamış olması gerekse başka eylemleri nedeniyle PKK/KCK silahlı terör örgütü ile ilgili herhangi bir adli soruşturma ya da kovuşturmanın bulunmadığı anlaşılmıştır.

Davacı tarafından, Olağanüstü Hal İşlemleri İnceleme Komisyonuna yapılan başvurunun, *davacının "bu ülkenin akademisyen ve araştırmacıları olarak bu suça ortak olmayacağız" başlıklı bildirisinin imzacılarından olduğu gerekçesiyle reddedildiği* görülmüştür.

Söz konusu bildirisinin tam metni şöyledir:

"Bu ülkenin akademisyen ve araştırmacıları olarak bu suça ortak olmayacağız!

Türkiye Cumhuriyeti; vatandaşlarını Sur'da, Silvan'da, Nusaybin'de, Cizre'de, Silopi'de ve daha pek çok yerde haftalarca süren sokağa çıkma yasakları altında fiilen açlığa ve susuzluğa mahkûm etmekte, yerleşim yerlerine ancak bir savaşta kullanılacak ağır silahlarla saldırarak, yaşam hakkı, özgürlük ve güvenlik hakkı, işkence ve kötü muamele yasağı başta olmak üzere anayasa ve taraf olduğu uluslararası sözleşmeler ile koruma altına alınmış olan hemen tüm hak ve özgürlükleri ihlal etmektedir.

Bu kasıtlı ve planlı kırım Türkiye'nin kendi hukukunun ve Türkiye'nin taraf olduğu uluslararası antlaşmaların, uluslararası teamül hukukunun ve uluslararası hukukun emredici kurallarının da ağır bir ihlali niteliğindedir.

Devletin başta Kürt halkı olmak üzere tüm bölge halklarına karşı gerçekleştirdiği katliam ve uyguladığı bilinçli sürgün politikasından derhal vazgeçmesini, sokağa çıkma yasaklarının kaldırılmasını, gerçekleşen insan hakları ihlallerinin sorumlularının tespit edilerek cezalandırılmasını, yasağın uygulandığı yerde yaşayan vatandaşların uğradığı maddi ve manevi zararların tespit edilerek tazmin edilmesini, bu amaçla ulusal ve uluslararası bağımsız gözlemcilerin yıkım bölgelerinde giriş, gözlem ve raporlama yapmasına izin verilmesini talep ediyoruz.

Müzakere koşullarının hazırlanmasını ve kalıcı bir barış için çözüm yollarının kurulmasını, hükümetin Kürt siyasi iradesinin taleplerini içeren bir yol haritasını oluşturmasını talep ediyoruz. Müzakere görüşmelerinde toplumun geniş kesimlerinden bağımsız gözlemcilerin bulunmasını talep ediyor ve bu

T.C.
DANIŞTAY
BEŞİNCİ DAİRE

EsasNo : 2023/...

Karar No : 2025/...

gözlemciler arasında gönüllü olarak yer almak istediğimizi beyan ediyoruz. Siyasi iktidarın muhalefeti bastırmaya yönelik tüm yaptırımlarına karşı çıkıyoruz.

Devletin vatandaşlarına uyguladığı şiddete hemen şimdi son vermesini talep ediyor, bu ülkenin akademisyen ve araştırmacıları olarak sessiz kalıp bu katliamın suç ortağı olmayacağımızı beyan ediyor, bu talebimiz yerine gelene kadar siyasi partiler, meclis ve uluslararası kamuoyu nezdinde temaslarımızı durmaksızın sürdüreceğimizi taahhüt ediyoruz."

Uyuşmazlığın çözümü için öncelikle davacının söz konusu bildiriye imzalamış olmasının PKK/KCK terör örgütü ile iltisak veya irtibatının ortaya konulması için yeterli olup olmayacağı hususunun değerlendirilmesi gerekmektedir.

B) İNCELEME VE GEREKÇE:

1) Davacı Tarafından İmzalanan "Barış İçin Akademisyenler Bildirisi"nin Terör Örgütü ile İltisak ve İrtibat Yönünden Değerlendirilmesi

1.1. Anayasa Mahkemesinin Bireysel Başvuru Üzerine Verdiği Kararların Bağlayıcılığı Sorunu

Anayasa'nın 148. maddesinin 3. fıkrasında, "(*Ek fıkra: 7/5/2010-5982/18 md.*) Herkes, Anayasada güvence altına alınmış temel hak ve özgürlüklerinden, Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi kapsamındaki herhangi birinin kamu gücü tarafından, ihlal edildiği iddiasıyla Anayasa Mahkemesine başvurabilir. Başvuruda bulunabilmek için olağan kanun yollarının tüketilmiş olması şarttır." hükmüne yer verilmiştir.

03/04/2011 tarih ve 27894 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan 6216 sayılı Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanun'un "Bireysel Başvuru" başlıklı Dördüncü Bölümünün "Kararlar" başlıklı 50. maddesinin birinci ve ikinci fıkralarında, "(1) Esas inceleme sonunda, başvurunun hakkının ihlal edildiğine ya da edilmediğine karar verilir. İhlal kararı verilmesi hâlinde ihlalin ve sonuçlarının ortadan kaldırılması için yapılması gerekenlere hükmedilir. Ancak yerindelik denetimi yapılamaz, idari eylem ve işlem niteliğinde karar verilemez. (2) Tespit edilen ihlal bir mahkeme kararından kaynaklanmışsa, ihlali ve sonuçlarını ortadan kaldırmak için yeniden yargılama yapmak üzere dosya ilgili mahkemeye gönderilir. Yeniden yargılama yapılmasında hukuki yarar bulunmayan hâllerde başvurucu lehine tazminata hükmedilebilir veya genel mahkemelerde dava açılması yolu gösterilebilir. Yeniden yargılama yapmakla yükümlü mahkeme, Anayasa Mahkemesinin ihlal kararında açıkladığı ihlali ve sonuçlarını ortadan kaldıracak şekilde mümkünse dosya üzerinden karar verir." hükmüne; aynı Kanun'un "Mahkeme kararları" başlıklı 66.

T.C.
DANIŞTAY
BEŞİNCİ DAİRE
EsasNo : 2023/...
Karar No : 2025/...

maddesinin 1. fıkrasında ise, "*Mahkeme kararları kesindir. Mahkeme kararları Devletin yasama, yürütme ve yargı organlarını, idare makamlarını, gerçek ve tüzel kişileri bağlar.*" hükmüne yer verilmiştir.

Anayasa'da yer alan kurallar ile temel hak ve özgürlüklere ilişkin güvence ve ölçütlerin yorumlanması bakımından bütün anayasal organların yetkisi bulunmakla birlikte, Anayasa'nın 148. maddesinin 3. fıkrasında olağan kanun yollarının tüketilmesinden sonra Anayasa Mahkemesine bireysel başvuruda bulunma hakkının tanınması, temel hak ve özgürlüklere ilişkin güvence ve ölçütlerin yorumlanması hususunda nihai yorum yetkisinin Anayasa Mahkemesine ait olduğunu göstermektedir.

Anayasa Mahkemesi tarafından bireysel başvuru üzerine verilen kararların; ilgili mahkeme ve kamu makamları dışında kalan yasama, yürütme ve yargı organlarını, idare makamlarını, gerçek ve tüzel kişileri bağlayacağına ilişkin kural olarak açık bir düzenleme bulunmamakla birlikte, Anayasa Mahkemesinin belirli bir mesele hakkında temel hak ve özgürlüklere ilişkin güvence ve ölçütlerin yorumlanmasına ilişkin nihai yorum yetkisine dayalı olarak bireysel başvuru sonucunda verdiği kararlara, aynı mesele hakkında uygulama yapacak olan idare makamları ve karar verecek olan yargı mercileri tarafından uyulması Anayasal hukuk düzeninin ve hukuk devleti ilkesinin bir gereğidir.

Nitekim, Anayasa Mahkemesi 01/12/2016 tarih ve 2014/2293 Başvuru Numaralı kararında, bireysel başvuru kararlarının olması gereken etkilerini; "*53. Mahkemenin Anayasa'yı yorumlama ve uygulama şeklinde ortaya çıkan objektif işlevinin subjektif işlevine göre ön planda olduğu kabul edilmelidir. Zira bireysel başvuru yolunun temel ilkelerinden ikincilik ilkesi ile bunun yansıması olarak Anayasa'nın 148. maddesinin üçüncü fıkrasında yer verilen bireysel başvuruda bulunmadan önce başvuru yollarının tüketilmesi koşulu dikkate alındığında temel hak ve özgürlüklerin korunmasında öncelikle kamu makamları ve derece mahkemelerinin, sonrasında ise Anayasa Mahkemesinin rolü bulunduğu anlaşılmaktadır. Dolayısıyla temel hak ve özgürlüklerin ilk elden kamu makamları ve derece mahkemeleri tarafından korunması gerekir. Belli bir meselede bu merciler tarafından Anayasa'ya uygun korumanın sağlanmadığının ileri sürülmesi hâlinde bireysel başvuru yapılabilir. Bu durumda Anayasa Mahkemesi, o meseleye ilişkin olarak Anayasa'yı yorumlar ve bir karar verir. Bundan sonra kamu makamları ve derece mahkemelerinin aynı meseleye ilişkin uygulamalarını bu yorum çerçevesinde gerçekleştirmeleri beklenir. Aksi durum, aynı meseleye ilişkin tüm uyuşmazlıkların Anayasa Mahkemesi önüne taşınması sonucunu doğurur. Bu şekilde işleyen bir bireysel başvuru yolunun sürdürülebilmesi ise imkânsızdır. Söz konusu yolun işlerliğini devam ettirmesinde Mahkemenin Anayasa'yı yorumlaması kritik öneme sahiptir. Bu işlevini en iyi şekilde yerine getirebilmesi ise -her bir başvuruda adaleti sağlamaktan ziyade- Mahkemenin daha önce*

Anayasa'yı yorumlamadığı meselelere odaklanmasına bağlıdır." şeklinde açıklamıştır.

Davacının PKK/KCK terör örgütü ile irtibatı veya iltisakına esas alınan ve "Barış İçin Akademisyenler" ya da "Bu Suça Ortak Olmayacağız" başlığı ile anılan bildiriye imzalamalarından dolayı haklarında yürütülen ceza davalarında mahkumiyet/HAGB kararı verilen bir grup akademisyen tarafından Anayasa Mahkemesine yapılan bireysel başvuru üzerine, söz konusu bildirin içeriği Anayasa Mahkemesinin 2018/17635 Başvuru Numaralı "Zübeyde Füsun Üstel ve Diğerleri Başvurusu" kararında düşünce ve ifade özgürlüğü sınırları açısından denetlenerek, netice itibarıyla bildirin bir bütün olarak ifade özgürlüğü kapsamında kaldığı sonucuna ulaşılmıştır.

Davacı tarafından imzalanan "Barış İçin Akademisyenler Bildirisi"nin PKK/KCK terör örgütü ile iltisak veya irtibat değerlendirmesine delil olarak alınabilmesi; bildirin terör örgütünün propagandasını yapmak, amaçlarına hizmet etmek veya terör örgütüne yardım etmek amacıyla hazırlandığı, bildirin terör örgütüne gerçekleştirilen şiddeti teşvik edici unsurlar taşıdığı ve davacının da bu amaçlarla bildiriye imzaladığı hususlarının tespit edilmesi halinde mümkün olup, Anayasa Mahkemesi kararlarının bağlayıcılığına ilişkin yukarıda yer verilen mevzuat ve değerlendirmeler uyarınca, davacının söz konusu bildiriye imzalamış olmasının PKK/KCK terör örgütü ile iltisak veya irtibatının ortaya konulması için delil sayılıp sayılmayacağı hususunun, Anayasa Mahkemesinin "Zübeyde Füsun Üstel ve Diğerleri Başvurusu" kararındaki tespit ve değerlendirmeler ile birlikte irdelenmesi gerektiği sonucuna ulaşılmıştır.

"Zübeyde Füsun Üstel ve Diğerleri Başvurusu"

1.2. Anayasa Mahkemesinin 26/07/2019 tarih ve 2018/17635 Başvuru Numaralı Kararı

Anayasa Mahkemesi, esas yönünden yaptığı incelemede öncelikle başvuru sahiplerinin bir bildiriye imzalamaları nedeniyle terör örgütü propagandası yapma suçundan hürriyeti bağlayıcı cezalara çarptırılmalarının ifade özgürlüğüne müdahale teşkil ettiğini tespit etmiştir. Daha sonra söz konusu müdahalenin Anayasa'nın 13. maddesinde öngörülen koşullara (kanun tarafından öngörülme, Anayasa'nın ifade özgürlüğüne ilişkin 26. maddesinin ikinci fıkrasındaki haklı sebeplere dayanma, demokratik toplum düzeninin gereklerine ve ölçülülük ilkesine aykırı olmama) uygun olup olmadığının, yani müdahalenin bir ihlal teşkil edip etmediğinin değerlendirmesine geçen Anayasa Mahkemesi, kararında incelemesini demokratik toplumda gereklilik kriterinde yoğunlaştıracığını belirtmiştir. (§ 67-71.)

Bu bağlamda ilk olarak, temel hak ve özgürlüklere yönelik bir müdahalenin demokratik toplum düzeninin gereklerine uygun kabul edilebilmesi için "zorunlu bir toplumsal ihtiyacı karşılması ve orantılı olması" gerektiğine dair ilkeyi anımsatan Anayasa Mahkemesi, zorunlu toplumsal ihtiyaç

T.C.

DANIŞTAY
BEŞİNCİ DAİRE

EsasNo : 2023/...

Karar No : 2025/...

kriteri açısından çözümlenmesi gereken temel meselenin, başvurucuların Barış Bildirisini destekleyerek, terör suçlarının işlenmesini teşvik edip etmedikleri olduğunu tespit etmiştir. Bu kapsamda Anayasa Mahkemesi, kendi içtihatları ve Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi kararları uyarınca, bildirinin, zorunlu bir toplumsal ihtiyacın varlığını gerekçelendirebileceği kabul edilen şiddete teşvik unsurunu taşıyıp taşımadığını inceleyerek; şiddete teşvik unsurunun, bir ifadenin değerlendirilmesinde merkezi konumunu vurgulayarak, **şiddete başlamayı cesaretlendirici ifadeler barındırmayan ve terör suçlarının işlenmesi tehlikesine yol açmayan düşünce açıklamalarının, bir terör örgütünün ideolojisi, hedefleri ya da çözümleri sorunlara dair görüşleri ile benzerlik göstermesinin, terör propagandası olarak nitelendirilmesi için tek başına yeterli olmadığını belirtmiştir.** (Ş 73-81)

Anayasa Mahkemesi, özellikle terörle mücadelenin zorlukları ile birlikte terör bağlamında yapılan açıklamaların karmaşıklığı ve muğlaklığı söz konusu olduğunda düşünce açıklamalarının şiddete teşvik mahiyetinde olup olmadığı yönündeki değerlendirmenin ancak açıklamanın yapıldığı bağlama, açıklamada bulunan kişinin kimliğine, açıklamanın zamanına ve muhtemel etkilerine, açıklamadaki diğer ifadelerin tamamına bir bütün olarak bakılarak yapılması gerektiğini vurgulayarak; başvuruya konu düşünce açıklamasının yapıldığı tarihlerde PKK'nın on bir şehirde özerkliğini ilan etmeye kalkışması ve bu şehirlerde hendekler açarak güvenlik güçleri ile uzun süren bir çatışmaya girişmesi neticesinde çok sayıda teröristin öldürüldüğünü, önemli sayıda güvenlik görevlisinin şehit olduğunu, çok sayıda sivilin hayatını kaybettiğini, yüz binlerce kişinin çatışma bölgelerinden göç etmek zorunda kaldığını ve milyonlarca insanın çatışmalardan doğrudan veya dolaylı olarak etkilendiğini belirterek, başvurucuların düşüncelerini açıkladığı bağlam ve olayların arka planı birlikte ele alındığında başvurucuların söz konusu bildiriye bulunduğu kabul edilen iddia ve taleplerini şu şekilde belirtmiştir:

i. Devlet başta Kürtler olmak üzere bölgede yaşayanlara karşı gerçekleştirdiği "katliam" ve "uyguladığı bilinçli sürgün" politikasından derhâl vazgeçmelidir.

ii. Uzun süren sokağa çıkma yasakları nedeniyle sivil halk fiilen açlığa ve susuzluğa mahkûm edilmiştir. Ancak bir savaşta kullanılabilecek nitelikteki silahların yerleşim yerlerinde kullanılması Anayasa ve taraf olunan uluslararası sözleşmeler ile koruma altına alınmış olan hak ve özgürlüklerin ihlaline neden olmaktadır. Bu sebeplerle sokağa çıkma yasakları derhâl kaldırılmalı ve uygulanan terörle mücadele yöntemi terk edilmelidir.

iii. Gerçekleşen insan hakları ihlallerinin sorumluları tespit edilerek cezalandırılmalıdır.

iv. Yasağın uygulandığı yerde yaşayan vatandaşların uğradığı maddi ve manevi zararlar tespit edilerek tazmin edilmeli ve bu amaçla ulusal ve uluslararası bağımsız gözlemcilerin yıkım

T.C.
DANIŞTAY
BEŞİNCİ DAİRE
EsasNo : 2023/.....
Karar No : 2025/...

bölgelerinde giriş, gözlem ve raporlama yapmasına izin verilmelidir.

v."Müzakere koşullarının hazırlanması" ve "kalıcı bir barış için çözüm yollarının kurulması" için Hükümet "Kürt siyasi iradesi"nin taleplerini içeren bir yol haritası oluşturmalı ve muhalefeti bastırmaya yönelik tüm yaptırımlara son vermelidir. Müzakere görüşmelerinde toplumun geniş kesimlerinden bağımsız gözlemciler bulunmalıdır. (§ 86-88)

Anayasa Mahkemesi; derece mahkemelerince bildirinin **st düzey bir PKK yetkilisinin çığı** sonucu yayınlandığının kabul edilmiş olmasının üzerinde durarak, derece mahkemelerinin, mahkumiyet gerekçelerinde bildiriye yazan ve imzalayanların terör örgütünün talimatı ile hareket ettiklerine ilişkin varsayımı aşan bir delil gösteremediklerini, ayrıca Mahkemeler tarafından **talimat niteliğide olduğu kabul edilen açıklamanın, türüle ayaklanma ve silahlı şiddet çığı niteliğide ifadeler içediği**, bildiride ise çatışmaların sona ermesi ve insan haklarına saygı gösterilmesi, çözüm sürecine geri dönülmesi, şiddetin durdurulması, diyalog ve çatışmasızlık ortamının oluşturulması çağrısının yapılmış olduğunu, bu hususların derece mahkemeleri tarafından dikkate alınmadığını belirtmiştir. (§89-95)

Anayasa Mahkemesi, bildiride yer alan sert eleştirilerin yalnızca devlete yöneltmiş olmasına yüklenen anlam hususunda; yasa dışı bir örgütün muhatap alınmaması ya da göz ardı edilmesine hukuksal bir sonuç bağlanmasının, kamusal tartışmaya katılım olanağını ortadan kaldıran bir etki doğuracağını, öte yandan **bir görüşülmesinin tek yönlü bir bakış açısını yansıtmamasının, ifade özgürlüğünü sınırlandırmak için yeterli bir gerekçelamayacağı** belirtmiştir. (§96-97)

Anayasa Mahkemesi; başvuru metni imzalarken yetkililerin dikkatini çekerek şiddetin sonlanmasını ve barış ortamının tesis edilmesini sağlamayı amaçladıklarını ileri sürdüklerini, bildiri metninin bütünü dikkate alındığında da, "sert sözlere ve ağır ithamlara yer verilmekle birlikte genel olarak kamu gücünü kullananlara hukuk içinde kalmaları ve meseleleri şiddeti dışlayan yöntemlerle çözmeleri çağrısında bulunulduğu"nu tespit ettikten sonra **bildiride algı yaratılmaya çalışıldığından bahisle terör örgütünün propagandası yapıldığının kabulünün hukuki bir değerlendirme olarak kabul edilemeyeceğini** belirtmiştir. (§98-100)

Anayasa'nın 26. maddesinin ikinci fıkrası kamu yararına ilişkin sorunları kapsayan alanlarda ifade özgürlüğünün sınırlandırılmasına çok az yer bırakıldığını hatırlatan Anayasa Mahkemesi; "hendek olayları olarak isimlendirilen, on ay devam eden, kitlesel göçlere, pek çok kişinin ölümüne ve yaralanmasına neden olan olaylara ilişkin" olarak kaleme alınan bildirinin, bu içeriğiyle, **kamu yararına ilişkin sorunlara değindiği** ve bu nedenle böyle bir düşünce açıklamasına yapılan müdahalenin zorunlu bir toplumsal ihtiyaca karşılık geldiğinin oldukça titiz değerlendirmelerle gösterilmiş olması gerektiğini vurgulamıştır. Ayrıca, bildirideki eleştirilerin konusunun çatışmaların

T.C.

DANIŞTAY
BEŞİNCİ DAİRE

EsasNo : 2023/...

Karar No : 2025/...

sona erdirilmesine ve yaşam hakkının korunmasına ilişkin olması, yaşam hakkının önemi dikkate alındığında, devletlerin sahip olduğu takdir payının daha da daralmasına yol açtığını belirten Mahkeme, bu doğrultuda, **bildirinin dilinin sert ve suçlayıcı niteliğinden, eleştirel bir düşünce açıklamasında öfke dilinin kullanılmasının muhatabı sarsma amacı olduğuna, ifade özgürlüğü bir dereceye kadar abartıya ve hatta kısırtmaya izin verecek şekilde geniş yorumlanması gerektiğine ve ifade özgürlüğünde toplum tarafından kabul gören veya zararsız ya da ilgisiz kabul edilen bilgi ve fikirler içi değilincitici, şebe edici ya da endişelendirici bilgi ve düşünceler içi de geçirdi olduğuna dair içtihadını anımsatmıştır.** Yine **bildirinin muhatabının devlet olduğuna** dikkat çeken Anayasa Mahkemesi, demokratik bir sistemde kamu otoritelerinin yalnızca yasama ve yargı organlarının değil, aynı zamanda kamu oyunun sıkı denetimine tabi olmasının, **kamu gücünü kullanan otoritelere yöneltilebilecek eleştirilerin mesur sınırlarının genişlemesine yol açtığını hatırlatmıştır.** (§101-109)

Başvurucuların ifade özgürlüğünün ihlal edilip edilmediğine ilişkin değerlendirmesini **akademik özgürlük** tartışması ile detaylandıran Anayasa Mahkemesi; başvuruya konu olan bildirinin altında en az 2200 akademisyenin imzasının bulunduğu dikkate alındığında, **bildirinin belli ölçüde akademik özgürlüklerle bağlantısı olduğunun** kabul edilmesi gerektiğini, bu kapsamda, Türkiye'de ve dünyada, Devlet ve toplum hayatına ilişkin her türlü gelişmenin akademisyenlerin ilgi alanında bulunduğunu ve akademisyenlerin kanaatlerini kamuoyuyla paylaşmasının ifade özgürlüğünün bir parçası olduğunu belirtmiştir. Anayasa Mahkemesine göre bilimsel araştırma yapmak, bilimsel araştırmalarla toplumsal gelişmeye katkı sağlamak ve nitelikli insan gücü yetiştirmek amacı bulunan üniversitelerin bu amaçlarını yalnızca bilim üretmekle ve düşünmeyi ve bilim üretmeyi özendirmekle gerçekleştirmeleri mümkün değildir. Bunlara ilave olarak düşünce açıklanmasının desteklenmesi de şarttır. Dolayısıyla akademisyenlerin açıkladıkları görüşler kendi araştırma, mesleki uzmanlık ve yeterlilik alanlarına ilişkin olmasa, tartışmalı olsa veya rağbet görmese dahi ifade özgürlüğünün sıkı koruması altındadır. Anayasa Mahkemesi, **uzmanlık alanı dışında olsa dahi akademisyenlerin herhangi bir vatandaş gibi en kritik ve hassas politik meselelerde en güçlü görüş bile karşılabilemesinin diğer kişilerin görüşüne göre daha etkili olabileceğini ve bu sebeple de bir toplum ve ülke içi hayati derecede önemli olduğuna vurgulamıştır.** (§110-113)

Anayasa Mahkemesi, başvurucuların ifade özgürlüklerine yapılan müdahalenin zorunlu bir toplumsal ihtiyaca karşılık gelip gelmediğine ilişkin nihai değerlendirmesinde, **ilan edildiği bağlamı ve içeriğinin nesnel anlamını dikkate alınarak bildirinin terör övgüsü içermediğini, şiddet kullanımına, silahlı direnişe ya da isyana yönelik doğrudan ya da dolaylı bir teşvik olarak nitelendirilemeyeceğini; şiddete yol açma potansiyelinin varlığından söz edilemeyeceğini;**

örgüt üyelerini öven, terör örgütünü yücelten ya da güvenlik güçlerine karşı özel bir nefret aşılayan ya da şiddete başvurmayı cesaretlendiren bir içeriğe sahip olmadığını ve bildirinin nihai talebinin çatışmaların sona erdirilmesi olduğunu saptamıştır. Bu olguların yanı sıra, demokratik çoğulculuğun kamu gücüne karşı sert eleştirilere tahammül edilmesini zorunlu kıldığı ifade eden Anayasa Mahkemesi, başvuruculara uygulanan yaptırımların zorunlu bir toplumsal ihtiyaca karşılık gelmediği sonucuna ulaşmıştır. (§123 vd.)

Anayasa Mahkemesinin "Zübeyde Füsun Üstel ve Diğerleri Başvurusu" kararında yukarıda belirtilen hususlar bir bütün olarak değerlendirildiğinde; her ne kadar Anayasa Mahkemesince verilen ihlal kararı idare mahkemesince verilen bir karar üzerine yapılan bireysel başvuru sonucunda verilmiş bir karar olmasa da, anılan kararın, terör örgütü ile iltisak veya irtibata esas alınan davacının da imzaladığı aynı bildiriye ilişkin olması nedeniyle tüm yargı mercilerince göz önünde bulundurulması Anayasal hukuk düzeninin bir gereğidir. Anayasa Mahkemesinin "Zübeyde Füsun Üstel ve Diğerleri Başvurusu" kararı uyarınca, düşünce ve ifade özgürlüğü kapsamında kalan bildiriye imzalama eyleminin, terör örgütü ile iltisak veya irtibat noktasında da hukuken geçerli bir sebep olma vasfını yitirdiği ve söz konusu bildirinin içeriğinden hareketle bildiriye imzalayanların terör örgütü ile ilişkilendirilmesinin mümkün olmadığı sonucuna ulaşılmıştır.

Zira anılan bildirinin içeriğinin terör örgütünün söylemleriyle ilişkilendirilmesi ve söz konusu bildiriye imzalayanların da terör örgütü ile iltisaklı ve irtibatlı olduğu değerlendirmesinin yapılması, aynı bildiri hakkında Anayasa Mahkemesince verilmiş olan kararın yok sayılması anlamına gelecektir.

1.3.Anayasa Mahkemesinin Konuya İlişkin Diğer Kararları

Anayasa Mahkemesinin 23/11/202 tarih ve 209/18481 Başvurulu Numaralı (Hatice Deniz Aktaş ve Eğitim ve Bilim Emekçeri Sendikası Başvurusu) kararında; sosyal medya hesabı üzerinden yaptığı paylaşımlara istinaden devlet memurluğundan çıkarma cezası ile cezalandırılan başvurucunun, ifade özgürlüğüne yapılan müdahalenin demokratik toplum düzeninin gereklerine uygun olduğuna ve Anayasa'nın 26. maddesinin ihlal edilmediğine karar verilmiştir. Söz konusu kararda, Anayasa Mahkemesince, başvurucunun sosyal medya paylaşımlarında terörle mücadele kapsamında düzenlenen güvenlik operasyonlarına karşı bölge halkını öz savunma yapmaya ve güvenlik güçlerine direnmeye çağırdığı, aynı zamanda anılan direnişin kapsamını da ölmek için öldürmek şeklinde formüle ederek şiddeti kışkırtarak meşrulaştırdığı, dolayısıyla başvurucunun öğretmen olması, açıklamalarının potansiyel etkisi, şiddeti kışkırtıcı ve meşrulaştırıcı niteliği karşısında, başvurucuya verilen disiplin cezasının zorunlu bir toplumsal ihtiyacı karşıladığı sonucuna ulaşıldığı görülmekle birlikte, başvurucunun, bireysel başvuruya konu paylaşımlarının

"Barış İçin Akademisyenler Bildirisi" ile ilişkili olmadığı anlaşıldığından, "Hatice Deniz Aktaş ve Eğitim ve Bilim Emekçileri Sendikası" başvurusunda ulaşılan sonucun, bakılmakta olan dava bakımından uygulanma imkânının bulunmadığı sonucuna ulaşılmıştır.

Anayasa Mahkemesinin 28/02/2024 tarih ve 2019/655 Başvurulu Numaralı (Gülhan Şimşek Başvurusu) kararında ise; sosyal medya hesabından "Barış İçin Akademisyenler Bildirisi"ni paylaşması nedeniyle hizmet dışında devlet memurunun itibar ve güven duygusunu sarstığı kabul edilerek kınama cezası ile cezalandırılan başvuruçunun, hizmet dışında gerçekleştirdiği eylemiyle tabi olduğu devlet memurluğu statüsünün sağladığı itibar ve güvene aykırı davranarak kamu görevlisinin hakkında disiplin cezasına hükmedilmesini gerektirecek davranışlardan kaçınma yükümlülüğünün gereklerini yerine getirmediği, bu itibarla uygulanan disiplin cezasının zorunlu bir toplumsal ihtiyaca karşılık geldiği sonucuna ulaşılarak, başvuruçunun ifade özgürlüğüne yapılan müdahalenin demokratik toplum düzeninin gereklerine uygun olduğu ve Anayasa'nın 26. maddesinin ihlal edilmediğine karar verilmiştir.

Her ne kadar Anayasa Mahkemesinin yukarıda yer verilen bireysel başvuru kararında ulaşılan sonuç, "Zübeyde Füsun Üstel ve Diğerleri" kararında ulaşılan sonuçtan farklı olsa da; "Zübeyde Füsun Üstel ve Diğerleri" kararını Anayasa Mahkemesinin ifade özgürlüğüne ilişkin diğer kararlarından ayıran en önemli farkın başvuruçuların akademisyen kimliklerinden kaynaklandığı, bu kapsamda "Zübeyde Füsun Üstel" kararında Anayasa Mahkemesince başvuruçuların öğretim görevlisi kimlikleri öncelenecek bildirinin akademik özgürlükler çerçevesinde ele alındığı, yukarıda yer verilen "Gülhan Şimşek" başvurusunun ise başvuruçunun devlet memuru statüsündeki öğretmen olması dolayısıyla akademik özgürlükler ışığında irdelenmediği; anılan kararda bildirinin içeriğinin ifade özgürlüğünün sınırları kapsamında kalıp kalmadığı yönünden "Zübeyde Füsun Üstel" kararından farklı bir değerlendirme yapılmadığı, bunun yerine 657 sayılı Devlet Memurları Kanunu'nun 7. maddesindeki sadakat ve tarafsızlık yükümlülüğü hatırlatılarak, başvuruçunun tartışmalı toplumsal bir meselede taraf olduğu sonucunu doğuracak şekilde açıklama yapmasının hizmet dışında devlet memurunun itibar ve güven duygusunu sarsacak nitelikte davranışta bulunmak fiilini oluşturması nedeniyle kınama cezası şeklinde disiplin yaptırımı uygulanmasının meşru ve orantılı olduğu tartışmasının yapıldığı, olağanüstü hal kanun hükmünde kararnameleri uyarınca Devletin milli güvenliğine karşı faaliyette bulunduğuna karar verilen yapı, oluşum veya gruplara iltisakı veya irtibatı olduğu değerlendirilen kamu görevlilerinin kamu görevinden çıkarılmasına ilişkin kararların ise; disiplin suçu işlenmesi karşılığında uygulanan yaptırımlardan farklı olarak kamu görevlisinin söz konusu yapı ve oluşumlarla iltisakı ve irtibatı olduğu tespitine dayalı olarak uygulanabilecek ve mesleğe son verilme sonucunu doğuracak "olağanüstü bir tedbir niteliğinde"

T.C.

DANIŞTAY
BEŞİNCİ DAİRE

EsasNo : 2023/...

Karar No : 2025/...

olduğu, dolayısıyla Anayasa Mahkemesince "Gülhan Şişek" başvurusunda ulaşılan sonucun, bakılmakta olan dava bakımından uygulanma imkânının bulunmadığı sonucuna varılmıştır.

Nitekim, vakıf üniversitesinde yardımcı doçent unvanı ile öğretim görevlisi olarak görev yapmakta iken, "Barış İçin Akademisyenler Bildirisi" olarak anılan bildiriye imzaladığından bahisle sözleşmesi feshedilen E.S. tarafından, sözleşmesinin feshine ilişkin Üniversite Yönetim Kurulu kararının iptaline karar verilmesi istemiyle açılan davanın reddi yolundaki İdare Mahkemesi kararına karşı yapılan istinaf başvurusunun reddine ilişkin Bölge İdare Mahkemesi kararının temyiz edilmesi üzerine verilen **Danıştay Sekizinci Dairesinin 28/03/2024 tarih ve E:2019/1950K:202/4483 sayılı** kararında, Anayasa Mahkemesinin konuya ilişkin "Zübeyde Füsun Üstel ve Diğerleri" kararı doğrultusunda inceleme yapıldığı ve bu kapsamda, *"dava konusu işleme gerekçe olarak gösterilen bildirinin, ifade hürriyeti kapsamında bulunduğu Anayasa Mahkemesi kararı ile Anayasa Mahkemesi kararı sonrası 'Terör Örgütü Propagandası Yapmak' suçunun unsurları oluşmadığı gerekçesiyle verilen kesinleşmiş beraat kararı birlikte değerlendirildiğinde; oluşan yeni hukuki durum karşısında, dava konusu işlemin gerekçesinin hukuken ortadan kalktığı ve işlemin sebep unsuru yönünden hukuka aykırı hale geldiği"* gerekçesiyle temyize konu Bölge İdare Mahkemesi kararının bozulmasına karar verildiği görülmüştür.

Anayasa Mahkemesi de kararları arasındaki değerlendirme farklılığının gerekçesini 28/03/2024 tarih ve 2019/655 Başvurulu Numaralı "Gülhan Şişek Başvurusu" kararında; *"26. Açığştır ki Anayasa Mahkemesi bahse konu kararında, kamu görevlisi başvuruçuların öğretim görevlisi kimliklerini önceleyerek bildiriye akademik özgürlükler çerçevesinde ele almıştır. Somut olayda ise aynı bildiri, akademisyen olmayan devlet memuru bir öğretmen tarafından paylaşılmıştır. Dolayısıyla eldeki başvurunun başvuruçunun anayasal ve yasal konumu yönüyle Zübeyde Füsun Üstel ve diğerleri kararından ayrıldığı anlaşıldığından somut olayın akademik özgürlükler ışığında irdelenmesi mümkün değildir (öğretim görevlilerinin hukuki konumlarına ilişkin geniş değerlendirmeler için bkz. Deniz Pelin Dinçer Akan ve diğerleri, B. No: 2017/30653, 29/6/2022; benzer değerlendirmeler için bkz. AYM, E.2017/33, K.2019/20, 10/04/2019, §§ 24, 29) 27. Diğer yandan bahsi geçen Zübeyde Füsun Üstel ve diğerleri kararında terör örgütünün propagandasını yapma suçunu işlediklerinden bahisle akademisyenlerin hürriyeti bağlayıcı cezalar ile cezalandırılmaları hususu incelenmiştir. Somut olaya konu müdahale ise ilgili başvurudan farklı olarak devlet memurunun sadakat ve tarafsızlık yükümlülüklerine aykırı davranması nedeniyle verilen idari bir disiplin cezasına ilişkindir. Düşünce açıklamaları nedeniyle kamu görevlilerinin ifade özgürlüklerine disiplin cezası verilmesi suretiyle yapılan müdahalelerin değerlendirilmesinde Anayasa Mahkemesinin ortaya koyduğu ve ilgili makamlarca uygulanmasını beklediği ilkeler kamu*

T.C.

DANIŞTAY
BEŞİNCİ DAİRE

EsasNo : 2023/...

Karar No : 2025/....

görevlilerinin tabi olduğu statü hukuku çerçevesinde belirlenmiştir. Dolayısıyla Zübeyde Füsun Üstel ve diğerleri kararında ulaşılan sonucun statü hukuku dışında ve adli yönden yapılan bir müdahaleye ilişkin olduğu gözetilmelidir (kamu görevlisinin hizmet dışı eylemlerine ilişkin ilkeler için bkz. Deniz Çelebi, B. No: 2018/22063, 2/11/2022, § 37; Remzi Önel, B. No: 2018/7606, 3/11/2022, § 28; Serdar Topal, B. No: 2018/23179, 16/11/2022, § 30)." ifadelerine yer vererek vurgulamıştır.

2) Davacının Terör Örgütü ile İltisakı ve İrtibatının Diğer Deliller Yönünden Değerlendirilmesi

Davacının PKK/KCK terör örgütüyle iltisakı veya irtibatına ilişkin yapılan değerlendirmede;"Barış İçin Akademisyenler" ya da "Bu Suça Ortak Olmayacağız" başlığı ile anılan bildiriye imzalamış olmasının delil olarak değerlendirilemeyeceği sonucuna ulaşılmış olmakla birlikte, dava konusu işlemin sebep unsurunun, davacının "PKK/KCK terör örgütü ile irtibatı ve iltisakı" olduğu anlaşıldığından, dava konusu işlemin hukuka uygunluğunun değerlendirmesinde, dava konusu işlemde yer alan tespit ve değerlendirmeler dışında, davacının anılan örgüt ile iltisakı ve irtibatı bulunup bulunmadığına yönelik başka araştırma ve değerlendirmelerin de yapılması gerektiği sonucuna ulaşılmıştır.

Buradan hareketle dava dosyasının incelenmesinden, İdare Mahkemesinin 14/02/2023 tarihli ara kararı ile **davalı idareden**, davacının PKK/KCK silahlı terör örgütü ile bağlantısının olup olmadığının tespiti açısından çalıştığı kurum tarafından herhangi bir araştırma, inceleme veya soruşturma yapılıp yapılmadığının sorularak yapılmış ise bu konuda hazırlanan raporların tüm ekleriyle birlikte okunaklı ve onaylı bir örneğinin gönderilmesinin istenildiği; **Yüksek Öğretim Kurulu Başkanlığından**, davacının PKK/KCK ya da diğer terör örgütleriyle iltisak veya irtibatını gösteren herhangi bir tespit bulunup bulunmadığı sorularak varsa ilgili bilgi, belge veya raporun onaylı suretlerinin gönderilmesinin istenildiği; **Emniyet Genel Müdürlüğünden**, davacının PKK/KCK ya da diğer terör örgütleriyle iltisak veya irtibatını gösteren herhangi bir tespit veya tanık beyanının bulunup bulunmadığının sorularak varsa ilgili bilgi ve belgelerin onaylı suretlerinin gönderilmesinin istenildiği, davacının PKK/KCK terör örgütü ile irtibat, iltisak veya bağlantılı kişiler ile herhangi bir görüşme kaydının bulunup bulunmadığının sorularak varsa bu hususa ilişkin olarak görüşme kaydı ya da başkaca tespite dair bilgi ve belgelerin onaylı suretlerinin ve terör soruşturmaları kapsamında varsa davacının adının geçtiği ifade tutanaklarının onaylı bir örneğinin gönderilmesinin istenildiği, davacının PKK/KCK terör örgütü lehine yazılı, görsel ve sosyal medya platformlarında paylaşımda bulunup bulunmadığının sorularak varsa hazırlanacak raporun ve eklerinin dava dosyasına sunulmasının istenildiği; **Jandarma Genel Komutanlığından**, davacının PKK/KCK ya da diğer terör örgütleriyle iltisak veya irtibatını gösteren herhangi bir tespit bulunup bulunmadığının sorularak varsa ilgili bilgi,

T.C.

DANIŞTAY

BEŞİNCİ DAİRE

EsasNo : 2023/...

Karar No : 2025/...

belge veya raporun onaylı suretlerinin gönderilmesinin istenildiği; **Hazine ve Maliye Bakanlığı Mali Suçlar Araştırma Kurulundan (MASAK)**, davacının PKK/KCK terör örgütü ile ilişkili gerçek veya tüzel kişilere bağış ya da para transferinin olup olmadığının sorularak varsa ilgili belge ve raporların bir örneğinin gönderilmesinin istenildiği; **Vakıflar Genel Müdürlüğü** davacı hakkında PKK/KCK terör örgütüne ait olduğu gerekçesiyle kapatılan vakıflarda üyeliği ya da mütevellî heyeti üyeliği olup olmadığının sorularak varsa ilgili belge ve raporların bir örneğinin gönderilmesinin istenildiği; **İçişleri Bakanlığı Sivil Toplumla İlişkiler Genel Müdürlüğü** davacının PKK/KCK terör örgütüne ait olduğu gerekçesiyle kapatılan dernek, sendika, federasyon ya da konfederasyonlarda yönetim, denetim, genel kurul üyeliği ve aidat bilgisi olup olmadığının sorularak var ise ilgili belge ve raporların gönderilmesinin istenildiği; ara karara verilen cevaplarda ise davacı hakkında herhangi bir bilgi ve belgeye rastlanılmadığının belirtildiği ve davacının PKK/KCK terör örgütüyle irtibat veya iltisakına ilişkin olarak somut herhangi bir bilgi ve belgenin dava dosyasına sunulmadığı görülmüştür.

3) Sonu Olarak

Dava dosyasında bulunan bilgi ve belgeler ile yukarıda yer verilen açıklamalar bir bütün olarak değerlendirildiğinde; davalı idare bünyesinde yardımcı doçent olarak görev yapmakta iken 686 sayılı Kanun Hükmünde Kararname ile kamu görevinden çıkarılan davacı hakkında, Anayasa Mahkemesinin "Zübeyde Füsün Üstel ve Diğerleri Başvurusu" kararı ile PKK/KCK terör örgütü ile irtibatlandırılma hususunda hukuki bir delil olma vasfını kaybeden bildiriye imzalama eylemi nedeniyle PKK/KCK terör örgütü ile iltisakı veya irtibatı bulunduğu değerlendirmesinin yapılamayacağı sonucuna varıldığından, temyize konu Bölge İdare Mahkemesi kararıyla hukuka uygun bulunan İdare Mahkemesi kararının gerekçesinde yer verilen, *"her ne kadar davacının anılan bildiriye imza atması davacının PKK/KCK silahlı terör örgütü ile irtibat ve iltisaklı olması bakımından tek başına delil niteliğini haiz olmasa da, OHAL İşlemleri İnceleme Komisyonu tarafından tesis edilen kararlardaki PKK/KCK'ya iltisak ve irtibat kapsamındaki tespit edilen/edilecek olan sair bulguların, somut olayın durumu dikkate alınarak nitelik, içerik ve mahiyeti itibarıyla örgütün amacına hizmet ettiğinin tespiti veya dava dosyasındaki diğer delillerle desteklenmesi halinde iltisak ve irtibat gerekçesi olarak değerlendirilmesi gerektiği"* yolundaki gerekçe yukarıda izah edilen sebeplerle hukuka uygun bulunmamakla birlikte, karar sonucu itibarıyla hukuka ve usule uygun olduğundan bu durum bozmayı gerektirecek nitelikte görülmemiştir.

Bu durumda, dava konusu işlemin iptaline, dava konusu işlem nedeniyle yoksun kaldığı parasal haklarının hak ediş tarihinden itibaren dönemsel olarak işletilecek yasal faiziyle birlikte davacıya ödenmesine ve özlük haklarının iadesine ilişkin İdare Mahkemesi kararına karşı yapılan

T.C.
DANIŞTAY
BEŞİNCİ DAİRE
EsasNo : 2023/...
Karar No : 2025/...

istinaf başvurusunun reddine ilişkin temyize konu Bölge İdare Mahkemesi kararında sonucu itibarıyla hukuka aykırılık görülmemiştir.

C) KARAR SONUCU:

Açıklanan nedenlerle;

1. Davalı idarenin temyiz isteminin reddine,

2. Dava konusu işlemin iptaline, dava konusu işlem nedeniyle yoksun kaldığı parasal haklarının hak ediş tarihinden itibaren dönemsel olarak işletilecek yasal faiziyle birlikte davacıya ödenmesine ve özlük haklarının iadesine ilişkin İdare Mahkemesi kararına karşı yapılan istinaf başvurusunun reddine ilişkin temyize konu Ankara Bölge İdare Mahkemesi 14. İdare Dava Dairesinin 13/09/2023 tarih ve E:2023/2462, K:2023/3840 sayılı kararının **yukarıda belirtilen gerekçe ile**

ONANMASINA,

3. Temyiz giderlerinin istemde bulunan üzerinde bırakılmasına,

4. 2577 sayılı İdari Yargılama Usulü Kanunu'nun 50. maddesi uyarınca, bu kararın taraflara tebliğini ve bir örneğinin de Ankara Bölge İdare Mahkemesi 14. İdari Dava Dairesine gönderilmesini teminen dosyanın Ankara 19. İdare Mahkemesine gönderilmesine, 27/02/2025 tarihinde, oyçokluğuyla kesin olarak karar verildi.

Başkan

Üye

Üye

Üye

Üye

....

...

...

.....

.....

R

(X)

(X) KARŞI OY:

I- DAVANIN KONUSU

Dava, PKK/KCK terör örgütünün; Türkiye Cumhuriyeti topraklarından bir kısmını Devlet idaresinden ayırmaya yönelik faaliyetlerde bulunmak, Anayasal düzeni ve Türkiye Cumhuriyetinin üniter yapısını bozmak ve bu amaca yönelik olarak başlattığı terör eylemlerine destek vermek amacıyla bir grup akademisyen tarafından yayımlanan bir bildiriye imza veren davacının, anılan terör

örgütü ile irtibat ve iltisakı nedeniyle kamu görevinden çıkarılmasına ilişkin işlemin iptal edilmesi ve kamu görevine iadesi isteminin reddine ilişkin Olağanüstü Hal İşlemleri İnceleme Komisyonu kararının iptali istemiyle açılmıştır.

II- İLGİLİ MEVZUAT

Türkiye Cumhuriyeti Anayasası

Türkiye Cumhuriyeti Anayasası'nın İkinci Kısmı "Temel Haklar ve Ödevler" başlığı altında dört bölüm halinde düzenlenerek bu hakların niteliği 12. maddede, sınırlaması 13. maddede, kötüye kullanılmamaları 14. maddede "*Anayasada yer alan hak ve hürriyetlerden hiçbiri, devletin ülkesi ve milletiyle bölünmez bütünlüğünü bozmayı ....amaçlayan faaliyetler biçiminde kullanılamaz.*" şeklinde düzenlenerek, devam eden maddelerde bu hakların sınırları ödevlerle birlikte açıklanmıştır.

Anayasa'nın "Yükseköğretim kurumları" başlıklı 130 maddesinde;

"...

Üniversiteler ile öğretim üyeleri ve yardımcıları serbestçe her türlü bilimsel araştırma ve yayında bulunabilirler. Ancak, bu yetki, Devletin varlığı ve bağımsızlığı ve milletin ve ülkenin bütünlüğü ve bölünmezliği aleyhinde faaliyette bulunma serbestliği vermez."

hükmüne yer verilmiştir.

2- 686 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin İlgili Hükmü

İşlemin dayanağını oluşturan ve 08/03/2018 tarih ve 30354 (mükerrer) sayılı Resmi Gazete'de yayımlanarak 7086 sayılı Olağanüstü Hal Kapsamında Bazı Tedbirler Alınması Hakkında Kanun Hükmünde Kararnamenin Kabul Edilmesine Dair Kanun ile kanunlaşan 686 sayılı Kanun Hükmünde Kararname'nin "Kamu personeline ilişkin tedbirler" başlıklı 1. maddesinin 1. fıkrasında, "*Terör örgütlerine veya Milli Güvenlik Kurulunca Devletin milli güvenliğine karşı faaliyette bulunduğu karar verilen yapı, oluşum veya gruplara üyeliği, mensubiyeti veya iltisakı yahut bunlarla irtibatı olan ve ekli (1) sayılı listede yer alan kişiler kamu görevinden başka hiçbir işleme gerek kalmaksızın çıkarılmıştır. Bu kişilere ayrıca herhangi bir tebligat yapılmaz. Haklarında ayrıca özel kanun hükümlerine göre işlem tesis edilir.*" hükmüne yer verilmiştir.

686 sayılı Olağanüstü Hal Kapsamında Bazı Tedbirler Alınması Hakkında Kanun Hükmünde Kararname eki listesinde ismine yer verilmek suretiyle kamu görevinden çıkarılan davacı tarafından,

göreve iade talebiyle Olağanüstü Hal İşlemleri İnceleme Komisyonuna yapılan başvurunun reddi üzerine bakılmakta olan dava açılmıştır.

3- Dava Konusu Kararın/İşlemin Hukuki Niteliği

Türkiye'de 15 Temmuz 2016 gecesi, kendilerini "Yurtta Sulh Konseyi" olarak isimlendiren bir grup Türk Silahlı Kuvvetleri (TSK) mensubu tarafından, demokratik biçimde halk tarafından göreve getirilen Türkiye Büyük Millet Meclisini (TBMM), Türkiye Cumhuriyeti Hükûmetini ve Cumhurbaşkanı devirmek ve Anayasal düzeni ortadan kaldırmak amacıyla darbe teşebbüsünde bulunmuş, yüzlerce asker, polis ve sivil vatandaşın şehit, binlercesinin de yaralanarak gazi olmasına neden olan bu hain darbe teşebbüsü Türk Milleti tarafından akamete uğratılmıştır.

Cumhurbaşkanı başkanlığında toplanan Bakanlar Kurulu 20/07/2016 tarihinde, ülke genelinde 21/07/2016 Perşembe günü saat 01.00'den itibaren geçerli olmak üzere doksan gün süreyle olağanüstü hâl ilan edilmesine karar vermiştir. Anılan karar 21/07/2016 tarih ve 29777 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe girmiş ve aynı gün TBMM tarafından onaylanmıştır. Olağanüstü hâl, daha sonrasında üçer aylık dönemler hâlinde Cumhurbaşkanı başkanlığında toplanan Bakanlar Kurulu tarafından uzatılmış ve 18/07/2018 tarihinde sona ermiştir. Terör örgütleri ile iltisakı yahut bunlarla irtibatı olduğu değerlendirilen kamu görevlilerinin "kamu görevinde çıkarılmasına ilişkin tedbirler" kapsamında olağanüstü hal döneminde birçok kanun hükmünde kararname yürürlüğe konulmuştur.

Kanun Hükmünde Kararnemelerle terör örgütlerine veya Devletin millî güvenliğine karşı faaliyette bulunduğu karar verilen yapı, oluşum veya gruplara iltisakı yahut bunlarla irtibatı olduğu değerlendirilenlerin kamu görevinden çıkarılmaları kuralı getirilmiştir.

KHK ile Devlet, Devletin Anayasal düzenini ve Millet huzur ve refahını tehdit eden silahlı terör örgütleriyle iltisaklı ve irtibatlı olan ve böylece Anayasal sadakat yükümlülüğünü ve güven ilişkisini zedeleyen kamu görevlilerinin, disiplin yaptırımından farklı olarak olağanüstü birtedbir olarak görevlerine son vermek suretiyle iki meşru amaç gütmektedir. Bunlar milli güvenliği ve üniter devlet yapısını tehlikeye düşürecek terör örgütleriyle iltisak ve irtibatlı olan, Anayasaya sadakat yükümlüğünü yitiren kamu görevlilerinin görevlerine son vermek suretiyle hem Anayasal düzeni sağlamak ve hem de iç güvenlik tehditlerine karşı Milleti korumaktır.

Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi (AİHM) "demokratik bir devletin, memurlarından Anayasal prensiplere sadakat göstermesini isteme hakkı bulunduğunu" belirtmektedir (Sidabras ve Džiautas/Litvanya, B. No: 55480/00 ve 59330/00, 27/07/2004, § 52; Volkmer/Almanya (k.k.), B. No:

T.C.

DANIŞTAY
BEŞİNCİ DAİRE

EsasNo : 2023/...

Karar No : 2025/...

39799/98, 22/11/2001; Petersen/Almanya, B. No: 39793/98, 22/11/2001). AİHM'e göre "kamu çalışanlarının devlete sadık kalmaları genel yararı korumakla ve güvence altına almakla yükümlü devlet otoriteleri ile çalışmalarının doğasında bulunan bir şarttır." (Sidabras ve Džiautas/Litvanya, B. No: 55480/00 ve 59330/00, 27/07/2004, § 57; Žičkus/Litvanya, B. No:26652/02, 07/04/2009, § 28).AİHM, Devletin kamu görevlilerinin görevlerini yerine getirirken kendileri ile Devlet aralarındaki özel güven ve sadakat bağına saygı göstermeleri ve sağlamlarının gerekliliğini dikkate alma hakkına sahip olduğunu kabul etmektedir (Karapetyan, Ermenistan Davası, 17 Kasım 2016, Başvuru no: 59001/08).

Terör örgütleri ile millî güvenliğe karşı faaliyette bulunduğu kabul edilen yapılara üyelik, mensubiyet, iltisak veya bunlarla irtibat, kamu görevlilerinin Devlete sadakat yükümlülüğünün yitirildiğini ortaya koyan ve bahse konu yaptırımın uygulanmasını gerektiren hâllerdir. Yukarıda yer verilen yapılara üyelik ve mensubiyet olmasa da bu yapılara iltisaklı veya bunlarla irtibatlı bulunulması hâli de anılan yaptırımın uygulanabilmesi için yeterlidir.

Sözlüklerde **iltisak** ve **irtibat** kavramlarının tanımlarına baktığımız zaman; "iltisaklı" kavramını "kavuşan, bitişen, birleşen, birbirine yapışma, kayırma, bir tarafı tutma, zararlı yapılarla kurulan örgütsel ilişki", "irtibatlı" kavramını ise "bağlantılı" olarak tanımlamıştır. Kanun koyucu bu kavramlar ile kişilerin cezai sorumluluğunu gerektiren örgüte üyelik ve mensubiyet kavramlarından farklı olarak terör örgütleri ile daha az yoğun ve "**atipik**" bir ilişkiyi, bağlantıyı yeterli gördüğünü vurgulamıştır. Bu kapsamda kişilerin terör örgütleri ile irtibat ve iltisaklarının ortaya konulabilmesi için, örgütün amaçlarının gerçekleştirilmesi ya da örgütten yarar sağlamak maksadıyla gerek örgütten gelen talimatlar doğrultusunda gerekse inisiyatif olarak buldukları hal ve hareketler neticesinde örgüte veya kendilerine yarar sağladıkları ya da örgüt ile amaç birliği veya sosyal birliktelik görünümü içinde oldukları yönünde sadece kanaat oluşması Yüksek Yargı kararlarında yeterli görülmektedir. Nitekim Dairemizce de bu çerçevede verilip kesinleşmiş binlerce karar bulunmaktadır.

Terör örgütlerine veya Devletin millî güvenliğine karşı faaliyette bulunduğu karar verilen yapı, oluşum veya gruplara yapılara iltisak veya bunlarla irtibat, anayasal düzene sadakat yükümlülüğünün yitirildiğini ortaya koyan ve tedbirin uygulanmasını gerektiren hâllerdir. Burada düzenlenen "kamu görevinden çıkarma" işlemlerinin disiplin cezası verilmesine ilişkin işlemlerden ayrı, kendine özgü (suigeneris) nitelikte ve "tedbir" mahiyetinde işlemler olduğu konusunda duraksama bulunmamaktadır.

İdari işlemlerde sebep unsuru, idari işlemde önce gelen ve onun dışında yer alan, idareyi bir işlem yapmaya sevk eden hukuki ve fiili etkenlerdir. İptal davalarında, sebep unsuru yönünden hukuki denetim yapılırken idareyi o işlemi yapmaya sevk eden gerekçelerin hukuka uygunluğunun incelenmesi

de elbette ki kendi mevzuatı çerçevesinde yapılacaktır.

Uyuşmazlıkta; yükseköğretim mevzuatına bağlı olarak görev yapan davacı hakkında PKK/KCK terör örgütüne iltisakı ve irtibatı olduğu gerekçesiyle tesis edilen tedbir mahiyetindeki dava konusu kamu görevinden çıkarma işlemi; 7086 sayılı Olağanüstü Hal Kapsamında Bazı Tedbirler Alınması Hakkında Kanun Hükmünde Kararnamenin Kabul Edilmesine Dair Kanun ile kanunlaşan 686 sayılı Kanun Hükmünde Kararname'nin "Kamu personeline ilişkin tedbirler" başlıklı 1. maddesi kapsamında tesis edilmiş olup, hukuki değerlendirmesinin de buna göre yapılması gerekmektedir.

III- MADDİ OLAYIN SÖMUT ŞARTLARI

Bildirinin Yayımlandığı Günlerde Yaşanan Terör/Hendek Olayları

Dava konusu işlemin hukuki niteliğinin anlaşılması açısından maddi olayın somut şartlarının bilinmesi önem arz etmektedir. PKK/KCK terör örgütünün; Türkiye Cumhuriyetitopraklarından bir kısmını Devlet idaresinden ayırmaya yönelik faaliyetlerde bulunmak, Anayasal düzeni ve Türkiye Cumhuriyetinin üniter yapısını bozmak ve bu amaca yönelik olarak; bu güne kadar aralıksız sürdürdüğü silahlı terör faaliyetleri ile binlerce sivil ve güvenlik gücünün ölümüne sebep olmak ve halen bu eylemlerine devam ederek bu haliyle çok sayıda vahim sayılacak eylemler gerçekleştirmek suretiyle terör faaliyetlerinde bulunmak olan ana amacı dikkate alındığında; suç tarihi olan 11/01/2016 tarihinde ülkemizin bir bölümünde yaşanan ve ülkemizi şiddet sarmalının içine sokmaya çalışan ve çatışmaları şehir merkezlerine taşımayı amaçlamak suretiyle 2015 yılının ikinci yarısı içerisinde doğu ve güneydoğu bölgesindeki belirli ilçe merkezlerine sızdırdığı teröristlerin yollara bombalı tuzaklarla barikatlar kurup aynı zamanda içerisine patlayıcılar yerleştirilmiş barikatlar oluşturup hendekler kazarak, sözde öz yönetim adı altında işgal eylemleri gerçekleştirdikleri, işgal edilen bu yerlerde yaşayan halktan evini terk etme imkânı bulamayanları rehin alan teröristlerin kadın, çocuk, yaşlı insanları kendisine kalkan olarak kullanmak suretiyle eylemlerde bulunmaya başladıkları anlaşılmaktadır.

2015 yılının ikinci yarısında ülkemizin doğu ve güneydoğu bölgesindeki Şırnak'ın Cizre, İdil, Silopi ilçeleri; Hakkâri'nin Yüksekova ilçesi; Diyarbakır'ın Silvan, Sur ve Bağlar ilçeleri; Mardin'in Dargeçit, Nusaybin ve Derik ilçeleri ile Muş'un Varto ilçesinde PKK terör örgütü tarafından cadde ve sokaklara hendekler kazılarak barikatlar kurulmuş ve buralara patlayıcılar yerleştirilerek bu yerleşim yerlerinin bir kısmında öz yönetim adı altında hâkimiyet kurulmaya çalışılmıştır. Yaklaşık on ay süren terör olayları daha sonra "Hendek Olayları" olarak isimlendirilmiştir. Hendek operasyonları, Türk

T.C.

DANIŞTAY
BEŞİNCİ DAİRE

EsasNo : 2023/...

Karar No : 2025/...

Silahlı Kuvvetleri ve Emniyet Genel Müdürlüğüne PKK mensuplarına karşı ortak olarak gerçekleştirilen, başta Sur, Cizre ve Nusaybin olmak üzere on bir şehirde yürütülen askerî operasyonlardır.

2015 yılının ikinci yarısında başlayıp 2016 yılının ikinci yarısında biten ve yaklaşık bir yıl süren yaşanan bu terör olaylarında; 532 güvenlik görevlisi şehit edilmiştir, 228 sivil vatandaşımız hayatını kaybetmiş, ayrıca 4.000'in üzerinde güvenlik görevlisi de yaralanmıştır. Buna ilave olarak en az 400 bin kişinin terörle çatışma bölgelerinden başka bölgelere göç etmek zorunda kalmıştır. Bahse konu ilçe merkezlerinde PKK/KCK terör örgütünden kaynaklı yaşanan terör eylemleri sonucunda 362.000 öğrenci eğitim hakkından mahrum kalmış, devlet ve millet milyarlarca maddi zarara uğratılmış, tarihi ve manevi eserlere zarar verilmiştir.

2- Terör Örgütünün Çağrısı ve Davacının İmza Verdiği Bildiri Metni

PKK/KCK terör örgütünün sözde üst yönetimi tarafından 22/12/2015 tarihinde yapılan ve örgüte müzahir bazı haber sitelerinde de yer alan (ANF News gibi) "Aydın ve demokratik çevreler öz yönetimlere sahip çıksın" şeklinde talimat mahiyetinde bir çağrı yapılmıştır.

Söz konusu çağrıdan kısa bir süre sonra 11/01/2016 tarihinde, içlerinde davacının da yer aldığı 2200 akademisyenin imzasıyla Türkiye'nin doğusu ve güneydoğusunda DevletinPKK/KCK silahlı terör örgütüne karşı yürüttüğü operasyonların sona erdirilmesi çağrısı yapan bir bildiri yayımlanmıştır. "Barış İçin Akademisyenler Bildirisi" veya "Bu Suça Ortak Olmayacağız Bildirisi" olarak isimlendirilen bildirinin metni şu şekildedir:

"Bu ülkenin akademisyen ve araştırmacıları olarak bu suça ortak olmayacağız!

Türkiye Cumhuriyeti; vatandaşlarını Sur'da, Silvan'da, Nusaybin'de, Cizre'de, Silopi'de ve daha pek çok yerde haftalarca süren sokağa çıkma yasakları altında fiilen açlığa ve susuzluğa mahkûm etmekte, yerleşim yerlerine ancak bir savaşta kullanılacak ağır silahlarla saldırarak, yaşam hakkı, özgürlük ve güvenlik hakkı, işkence ve kötü muamele yasağı başta olmak üzere anayasa ve taraf olduğu uluslararası sözleşmeler ile koruma altına alınmış olan hemen tüm hak ve özgürlükleri ihlal etmektedir.

Bu kasıtlı ve planlı kıyım Türkiye'nin kendi hukukunun ve Türkiye'nin taraf olduğu uluslararası antlaşmaların, uluslararası teamül hukukunun ve uluslararası hukukun emredici kurallarının da ağır bir ihlali niteliğindedir.

Devletin başta Kürt halkı olmak üzere tüm bölge halklarına karşı gerçekleştirdiği katliam ve uyguladığı bilinçli sürgün politikasından derhal vazgeçmesini, sokağa çıkma yasaklarının kaldırılmasını, gerçekleşen insan hakları ihlallerinin sorumlularının tespit edilerek

cezalandırılmasını, yasağın uygulandığı yerde yaşayan vatandaşların uğradığı maddi ve manevi zararların tespit edilerek tazmin edilmesini, bu amaçla ulusal ve uluslararası bağımsız gözlemcilerin yıkım bölgelerinde giriş, gözlem ve raporlama yapmasına izin verilmesini talep ediyoruz.

Müzakere koşullarının hazırlanmasını ve kalıcı bir barış için çözüm yollarının kurulmasını, hükümetin Kürt siyasi iradesinin taleplerini içeren bir yol haritasını oluşturmasını talep ediyoruz. Müzakere görüşmelerinde toplumun geniş kesimlerinden bağımsız gözlemcilerin bulunmasını talep ediyor ve bu gözlemciler arasında gönüllü olarak yer almak istediğimizi beyan ediyoruz. Siyasi iktidarın muhalefeti bastırmaya yönelik tüm yaptırımlarına karşı çıkıyoruz.

Devletin vatandaşlarına uyguladığı şiddete hemen şimdi son vermesini talep ediyor, bu ülkenin akademisyen ve araştırmacıları olarak sessiz kalıp bu katliamın suç ortağı olmayacağımızı beyan ediyor, bu talebimiz yerine gelene kadar siyasi partiler, meclis ve uluslararası kamuoyu nezdinde temaslarımızı durmaksızın sürdüreceğimizi taahhüt ediyoruz."

Yayımlanmasından sonra kamuoyunda bildiriye yönelik gelen eleştiriler sonrasında akademisyenlerin birçoğumza attıkları metnin vahametinin ve Devletin terörle mücadelesine vereceği büyük zararların farkına vararak bildiriden sonradan **imzalarını geri çemiştir**. İmzacıların 785'i hakkında da terör örgütü propagandası yapma suçundan ceza davaları açılmış olup kararların kesinleşmesinin ardından bazıları bireysel başvuruda bulunmuştur. Bir kısmı hakkında disiplin işlemleri yürütülmüş veya Devletin millî güvenliğine karşı faaliyette bulunduğu karar verilen yapı, oluşum veya gruplara iltisakı yahut bunlarla irtibatı olduğu değerlendirilenler hakkında da bu dosyanın konusu işlem gibi hukuki niteliği yukarıda açıklanan kamu görevinden çıkarma işlemleri tesis edilmiştir.

IV- İNCELEME VE GEREKÇE

Davacı hakkında tesis edilen işlemin hukuki niteliğinin doğru belirlenebilmesi için davacının imza verdiği bildiri metnin yukarıda yer verilen Anayasa, kanun ve ilgili mevzuat hükümleri kapsamında maddi olayın somut şartlarında irtibat ve iltisak açısından analiz edilerek değerlendirilmesi gerekmektedir.

Bildiri Metninin Genel Değerlendirmesi, Metnin İçeriği ve Kullanılan Dil

T.C.

DANIŞTAY
BEŞİNCİ DAİRE

EsasNo : 2023/...

Karar No : 2025/...

Bildiri "Barış İçin Akademisyenler" başlığı altında yayımlanmasına rağmen; içeriği ve dili PKK/KCK'nın jargonu ile yani kullandığı dil ve kavramlarla kaleme alınmıştır. Teröristlere yönelik kolluk faaliyetleri halka yapıyormuş gibi ifadeler yer verilmiştir. Hiçbir kıstas gösterilmeden, terörün millete verdiği zararların nasıl önlenebileceği değerlendirilmeden devletin terör örgütüne karşı yürüttüğü faaliyetleri durdurması talep edilmiştir. Güvenlik güçlerinin faaliyetlerini suçlayıcı bir dil kullanılmıştır. Terör örgütünün eylemlerinin devlete ve millete verdiği zararları eleştiren bir kelimeye bile yer verilmemiştir. Türkiye'nin terör sorununa bildiri ile uluslararası boyut kazandırılmak istenmiştir. Bildiri, PKK/KCK sözde üst yönetiminin "aydın ve demokratik çevreler öz yönetimlere sahip çıksın" şeklindeki çağrısından hemen sonra imzalanmıştır.

Bildiri metninde devletin meşru hukuk zemininde yürüttüğü terörle mücadele faaliyeti "bilinçli katliam", "sürgün", " kasıtlı ve plânlı kıyım" ve "suç" olarak nitelendirilmiş ve işkence ve kötü muamele yasağı gibi temel hakların ihlal edildiği iddia edilmiştir. Bu ifadeler ile bildiri metnine konu olayın nitelik ve gelişim süreci dikkate alındığında, söz konusu metin Devletin terör örgütü ile giriştiği meşru mücadelede bölgede yaşanan sosyal veya insani sorunlara vurgu yapan açıklamalar olarak nitelendirilemez. Ayrıca, terör örgütü üye ve sempatizanlarında Devlete ve güvenlik güçlerine karşı şiddete başvurma duygularının uyanmasına, bu duygularının güçlenmesine, cesaretlenmelerine imkân sağlamayan, hatta suç işleme riskini artıran açıklamalar olmadığı da söylenemez.

Terör örgütünün ülkenin ve milletin bölünmez bütünlüğüne yönelik silahlı eylemlerini kamuoyunun dikkatinden kaçırmak ve olayların sorumlusunun devlet güvenlik güçleri olduğunu ve halka karşı yürütüldüğünü anlatmak amacı taşıyan bildirin içeriğinde '**devletin uyguladığı katliam**', '**işkence**', '**sürgün**', '**kasıtlı ve planlı kıyım**' gibi kavramların bilinçli olarak seçilerek kullanıldığı nazara alındığında davacının örgütle nasıl bir ilişki içinde ve iltisak noktasında bulunduğu göstermesi bakımından önem taşımaktadır.

Doğu ve Güneydoğudaki bazı yerleşim birimlerinde PKK/KCK terör örgütü militanlarının yollara barikatlar kurması, hendekler kazması ve bombalı tuzaklar yerleştirmesi ve sözde özyönetim adı altında işgal eylemleri gerçekleştirmesi ve özellikle sivil vatandaşlar açısından bölgeyi yaşanmaz hale getirmesi, evini terk edemeyenleri rehin alması ve canlı kalkan olarak kullanması şeklindeki vahim eylemlerini görmezden gelip, teröristlere karşı mücadele eden güvenlik güçlerinin operasyonlarını sivillere karşı yapıyormuş gibi gösteren metne imza atarak destek vermesinin davacının terör örgütü ile irtibat ve iltisakını ortaya koyan kesin bir delil mahiyetini taşıdığı izahtan varestedir.

Açık kaynaklardan dateyit edilebileceği üzere terör örgütünün sürekli tekrarladığı ve dava dosyasında yer alan belgeye göre bu tarihlerde sözde üst düzey bir yetkilisinin çağrısı sonrasında bu çağrı içeriğiyle benzer kavramlara yer verilerek kaleme alınan bildiri İngilizce ve Türkçe yayımlanıp,

T.C.
DANIŞTAY
BEŞİNCİ DAİRE
EsasNo : 2023/...
Karar No : 2025/...

uluslararası kamuoyu Türkiye aleyhine kışkırtılmıştır. Bildiri metninde **uluslararası hukukun ihlal edildiği uluslararası gözencilerin** de bölgeye gitmesi gerektiği yönünde çağrı yapılarak ülkemiz uluslararası kamuoyu nezdinde küçük düşürülmek ve meseleye uluslararası boyut kazandırmak istenilerek örgütle olan iltisakın ne denli güçlü olduğu izhar edilmiştir.

Bildiriyle PKK/KCK silahlı terör örgütünün cebir, şiddet veya tehdit içeren yöntemlerini meşru gösterecek, bu tarz yöntemlere başvurmayı teşvik edecek şekilde terör örgütünün eylemlerinin cesaretlendirilmesi aydın akademisyen kimliği ile bağdaşmamaktadır. Yayımlanan bildiriye PKK/KCK silahlı terör örgütünün bu vahim eylemlerinin yüzlerce güvenlik görevlisi ve sivil vatandaşımızın ölümüne, binlercesinin yaralanmasına ve milyarlarca lira maddi zarara sebebiyet vermesine rağmen örgüt aleyhine bir kelime bile edilmemiş olan metne davacının da imza atarak destek olması irtibat/iltisak içinde hareket ettiğini açıkça ortaya koymaktadır.

Bir vatandaş olarak akademisyenlerin de terörle mücadele konusunda görüş bildirebilmesi tabii olmakla birlikte terörist eylemlerin masum gösterilmeye çalışılması suretiyle akademik görüş belirtmenin ötesinde bilinçli bir tercihte bulunularak terör eylemlerini aklama gayretine girişildiği anlaşılmaktadır. Akademik düşünce niteliği gereği objektiflik ve orjinalliyi içerir. PKK/KCK terör örgütünün altına imza atacağı sıradan bir metnin içeriği benimsenerek imza verilmesi hususunun masum akademik bir faaliyet olarak değerlendirilemeyeceği de çok açık bilinmektedir.

Bildirinin içeriği ve dili açık kaynaklardan kolayca teyit edilebileceği üzere PKK/KCK terör örgütünün hedefleriyle benzerlik taşımakta aynı amaç ve hedeflere hizmet etmektedir. Bu nedenle akademik çalışmalarla da bir bağlantısının bulunduğu kabul edilmesine imkân yoktur. Üniversitelerin amacı bilimsel araştırma yapmak, bilimsel araştırmalarla toplumsal gelişmeye katkı sağlamak ve nitelikli insan gücü yetiştirmektir. Bu amaçları gerçekleştirmek bilim ve özgün fikir üretmekle, düşünmeyi ve bilim üretmeyi özendirmeyle mümkündür. Akademisyenlerin açıkladıkları görüşler kendi araştırma, mesleki uzmanlık ve yeterlilik alanlarına ilişkin olmadığı gibi PKK/KCK terör örgütünün savlarından özge bir fikri özgünlük ve içeriğe de sahip değildir.

Böylesine vahim bir metne okuduğunu anladığı kabul edilen akademisyenler değil terör örgütüyle güçlü bir irtibat ve iltisak ilişkisi içinde olmayan hiç kimse imza vermez. Nitekim metnin içeriğini paylaşmadığının farkına varan **akademisyenlerin büyük bir kısmı sonradan imzalarını geri çekmişlerdir. Davacı ise imzasını geri çekmeyerek** terör örgütünün amaç ve hedefleriyle güçlü bir irtibat ve iltisak ilişkisi içinde bulunduğunu teyit etmiştir.

Bildiriye devletin bölücü teröristlere yönelik kolluk faaliyetleri halka karşı kıyım ve katliam yapıyormuş gibi gösterilmiştir. Terör örgütünün devam eden şiddet eylemlerini cesaretlendirici ifadelerle yer verilerek devleti ve güvenlik güçlerini suçlayan açıklamalar yer verilmesi terör örgütünün

T.C.
DANIŞTAY
BEŞİNCİ DAİRE
EsasNo : 2023/...
Karar No : 2025/...

ideolojisine, toplumsal veya siyasal hedeflerine ilişkin görüşleriyle birebir örtüşmekte olup aynı hedeflere yönelik birlikte hareket edildiğini teyit etmektedir. Örgütle iltisaklı olanların dışında hiç kimse düşünce özgürlüğü kavramının arkasına saklanarak binlerce insanımızı katleden, Devleti ve milleti milyarlarca lira zarara uğratan terörist faaliyetleri masum gösteremeyeceği gibi teröristlere karşı yürütülen operasyonları halka karşı kıyım ve katliam yapıyormuş gibi de gösteremez.

Bu bildiriye yer verilen kabul edilemez terörü cesaretlendirici teşvikler sayesinde ki, şehir merkezlerinde yürütülen anılan terör eylemleri uzun bir süre devam edebilmiştir. Bu durum, hem terör örgütü üye ve sempatizanlarında devlet ve güvenlik güçleri aleyhine ciddi bir eylemsel tavra neden olmuş olacak ki, terör eylemleri şehir merkezlerine taşınarak yayılmaya çalışılmıştır. O bölgelerde "Devlet" in hâkimiyetini kaybettiği, kontrolün terör örgütünün eline geçtiği gibi bir izlenim oluşturulmaya çalışılarak terör örgütünün amaçlarına hizmet edilmiştir.

Maddi olayların somut şartlarında ne büyük tehlikelere ve kötü sonuçlara sebep olduğunun hatırlanması irtibat ve iltisak açısından önem taşımaktadır. 2015 yılının ikinci yarısında başlayıp 2016 yılının ikinci yarısında biten ve yaklaşık bir yıl süren terör olaylarında 532 güvenlik görevlisi şehit olmuş ve 228 sivil vatandaşımız hayatını kaybetmiştir. Şehirlerin tarihi dokusu harap edilmiş, millete milyarlarca lira zarar verilmiştir. Terör örgütüyle iltisaklı olmak açısından terörizmin soyut olarak övülmesi yeterli iken fiilen devam eden terör eylemlerini destek mahiyetindeki bildiriye imza verilerek güçlü bir irtibat ve iltisak ilişkisi ortaya konulmaktadır.

Terör örgütünün şiddet ve tehdit yöntemlerini dolaylı yoldan dahi olsa meşru gösterme veya övme veya bu yöntemlere başvurmayı teşvik etme, cesaretlendirme eleştirel açıklamalar şeklinde yorumlanarak suç ve ceza hukuku veya bireysel hak ihlali açısından davacı lehine yorumlansa bile davacının örgütlerle irtibat ve iltisakı açısından kesin bir delil niteliğine sahip olduğu kuşkusuzdur. Zaten bu kavramlar hukukumuzda bunun için kazandırılmıştır.

Terörizmin önlenmesine dair yeterince araştırma yapıp bilimsel görüş ve önerilerin çok ötesinde adeta tabiri caizse etnik bir unsura vurgu yapılarak, buyruk niteliğinde kaleme alınan bildiri metninde Türkiye Cumhuriyeti Devletinden derhal uygulamaya geçilmesini istedikleri "kürt siyasi iradesinin yol haritası" kavramıyla neyi kastedtiklerini ve bu irade ve yol haritasının neleri içerdiğini açık ve net olarak beyan etmemekle birlikte, metnin içeriği bir bütün halinde değerlendirildiğinde, "katliam", "planlı kıyım" dedikleri şey aslında, Devletin yarım asırdır etnik bölücülük yapan ve kimi bölücü siyasi hedeflerine ulaşmak için silahlı terörist faaliyetlerde bulunan PKK/KCK terör örgütüne karşı silahlı mücadele yönteminden hemen vazgeçip, uluslararası gözlemcilerin nezaretinde kürt siyasi iradesinin yol haritasının(!) derhal kabul edilmesini istemenin, Devletin ülkesi ve milletiyle bölünmez bütünlüğünü (üniter yapısını) tartışmaya açmaktan başka bir manaya gelmeyeceği

T.C.

DANIŞTAY
BEŞİNCİ DAİRE

EsasNo : 2023/...

Karar No : 2025/...

aşikârdır. Açık kaynaklarda yer alan birçok bilimsel literatür incelendiğinde görülecektir ki, PKK/KCK bölücü terör örgütünün yarım asırdır varmak istediği yol haritası ile “kürt siyasi iradesi” denilen ve etnik amaçlar düzleminde söylem ve eylemlerde bulunan unsurların yol haritasının iltisak noktası (ortak noktası), Devletin ülkesi ve milletiyle bölünmez bütünlüğüne (üniter yapısına) yönelik söylem ve eylemler bütünüdür. Her ne kadar, söz konusu bildiri metninde açıkça dile getirilmekten özenle kaçınılmış ise de, Devletin ülkesi ve milletiyle bölünmez bütünlüğüne (üniter yapısına) yönelik söylem ve terör eylemlerinde bulunan PKK terörizmine karşı silahlı mücadele edilmesi "katliam/kıyım" olarak nitelenip, kolluk faaliyetlerinden vazgeçilmesi ve terörizmin hedefleriyle aynı dili kullanan kürt siyasi iradesinin taleplerinin (!) derhal kabul edilmesinin doğru bir yöntem olduğu vurgulanmaktadır.

Yarım asırdan beri Ülkemizin ve Milletimizin bölünmez bütünlüğü hedef alan PKK terör örgütünün ideolojisi, toplumsal veya siyasal hedefleri, siyasi, ekonomik ve sosyal görüşleri ile paralellik taşıyan bu bildiriye yer verilen “hükümetin **Kürt siyasi iradesinin taleplerini** içeren bir yol haritasını oluşturmasını talep ediyoruz.” ifadesi de PKK/KCK terör örgütünün çağrısına destek mahiyetinde olmanın ötesinde imzacıların örgütün amaçlarını, hedeflerini ve taleplerini benimseyerek adeta sözcülüğünü yapacak kadar doğrudan kavuşan, bitişen birleşen bir ilişki/iltisak içine girildiğini açık bir şekilde göstermektedir.

Türkiye Cumhuriyeti Anayasasının 14. maddesinde “*Anayasada yer alan hak ve hürriyetlerden hiçbirisi, devletin ülkesi ve milletiyle bölünmez bütünlüğünü bozmayı ....amaçlayan faaliyetler biçiminde kullanılamaz.*” şeklinde düzenlemeye yer verilerek, temel hakların sınırları çizilmiştir.Yine Anayasa metnine dahil olan başlangıç kısmında da hiçbir faaliyetin, Türk milli menfaatlerinin, Türk varlığının, Devletin ve ülkesiyle bölünmezliği esasının karşısında korunma göremeyeceği belirtilmiştir. Bu nedenle Anayasa'ya mutlak sadakat göstermesi gereken her birey, bilim ve sanat hürriyeti, düşünceyi açıklama/ifade hürriyeti dahil hürriyetlerinden hiçbirisini Devletin ülkesi ve milletiyle bölünmez bütünlüğünü hedef alan, tehlikeye düşürmeyi amaçlayan faaliyetler biçiminde kullanamaz. Devletin, tüm vatandaşlarından ve öncelikle kamu görevlilerinden anayasal düzene sadakat göstermesini isteme hakkı bulunduğu kuşkusuzdur.

Anayasa Mahkemesinin çok sayıda kararında altını çizdiği gibi kamu görevlisi olmak sağladığı birtakım ayrıcalıklar ve avantajların yanında bazı külfet ve sorumluluklara katlanmayı ve diğer kişilerin tabi olmadığı sınırlamalara tabi olmayı gerektirmektedir. Kişi kamu görevine girerek bu statünün gerektirdiği ayrıcalıklardan yararlanmayı ve külfetlere katlanmayı kendi isteği ile kabul etmektedir. Kamu hizmetinin kendine has özellikleri ise bu avantaj ve sınırlamaları zorunlu kılmaktadır.

Bununla birlikte kamu görevlileri yalnızca çalışma yaşamında değil çalışma düzeninin dışındaki özel yaşam alanlarında da bazı sınırlamalara tabidir.Bu sınırlamaların temelini ise kamu görevlileri

açısından geçerli olan Anayasa'ya sadakat ile devlete bağlılık ve tarafsızlık ödevleri oluşturur. Bu kapsamda Anayasa'nın 129. maddesinin birinci fıkrasında memurların ve kamu görevlilerinin Anayasa ve kanunlara sadık kalarak faaliyette bulunma yükümlülüklerinin olduğu belirtilerek Devletin kamu görevlilerinden özel bir güven ve sadakat bağlılığı ile kamu görevini yerine getirmelerini talep etme hususunda meşru bir çıkarı bulunmaktadır. Kanun koyucu kamu hizmetlerinin Anayasa'ya sadakat ödevi ile tarafsızlık yükümlülüğüne aykırı davranan ya da aykırı davranabileceği yolunda haklı ve objektif bir kanaat uyandıran kamu görevlileriyle yürütülmesini arzu etmemektedir. Bu anlamda akademisyenlerin de bir kamu görevlisi olarak özel hayatlarında da Anayasa'ya sadakat ile Devlete bağlılık ve tarafsızlık ödevlerinin devam ettiği açık olup, akademik kimlikleri anılan ödevler üzerinde herhangi bir azaltıcı etki göstermez.

Kaldı ki, Anayasa Mahkemesi 23/11/2022 tarih ve 2019/18841 sayılı kararında olduğu gibi pek çok kararında söz konusu "Hendek terör olayları" ile ilgili benzer paylaşımları ifade özgürlüğü kapsamında görmemiştir.

Kamu görevinden çıkarmayı gerektiren irtibat ve iltisak ilişkisi için cezai sorumluluğu gerektiren eylemlerden farklı olarak terör örgütü ile daha az yoğun ve atipik bir ilişkinin, bağlantının varlığı yeterli görülmektedir. Bu nedenle; içeriği yukarıda açıklanan bildiriye imza verilmesi eylemi düşünce açıklama kapsamında değerlendirilip cezai sorumluluğu gerektirmese bile kamu görevinden çıkarmayı gerektiren irtibat veya iltisak ilişkisi açısından kesin ve yeterli bir delil niteliğinde olduğu tartışmasızdır.

V- AYM'NİN "İHLAL" KARARLARININ HUKUKİ NİTELİĞİ

AYM'nin İptal ve İhlal Kararlarının Hukuki Niteliğinin Farklılığı

Anılan bildiri metninin imzalanması sebebiyle terör örgütü propagandası yapma suçundan adli yargı mahkemelerince verilen hapis cezalarının kesinleşmesi sonrasında ilgililer tarafından yapılan bireysel başvuru üzerine AYM tarafından ihlal kararı verilmiştir.

Türkiye Cumhuriyeti Anayasasının 148. maddesi ile Anayasa Mahkemesine norm denetimi ve bireysel başvuruların karara bağlanması görevleri verilmiştir. İhlal kararlarının hukuki niteliğinin doğru anlaşılabilmesi için Mahkemenin bu iki görev kapsamında verdiği iptal ve ihlal kararlarının karşılaştırılmasında yarar görülmektedir.

Norm Denetimi: Anayasa Mahkemesi Genel Kurulu, kanunların, Cumhurbaşkanlığı kararnamelerinin ve Türkiye Büyük Millet Meclisi İçtüzüğü'nün Anayasa'ya şekil ve esas

bakımlarından uygunluğunu denetler. Anayasa değişikliklerini ise sadece şekil bakımından inceler ve denetler. Norm denetiminde "iptal davası/ soyut norm denetimi" ve "itiraz yolu/somut norm denetimi" olmak üzere iki tür başvuru usulü vardır. Anayasa Mahkemesi iptal ve itiraz yolunda "ret" ya da "iptal" kararı verebilir.

Bireysel Başvuru: 2010 yılında Anayasa'da yapılan değişiklikle bireysel başvuru müessesesi getirilerek 148. maddeye eklenen fıkralarla kapsamı ve sınırları şu şekilde çizilmiştir:

"...(Ek fıkra: 7/5/2010-5982/18 md.) Herkes, Anayasada güvence altına alınmış temel hak ve özgürlüklerinden, Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi kapsamındaki herhangi birinin kamu gücü tarafından, ihlal edildiği iddiasıyla Anayasa Mahkemesine başvurabilir. **Başvuruda bulunabilmek için olağan kanun yollarının tüketilmiş olması şarttır.**

(Ek fıkra: 7/5/2010-5982/18 md.) **Bireysel başvuruda, kanun yolunda gözetilmesi gereken hususlarda inceleme yapılamaz.**

(Ek fıkra: 7/5/2010-5982/18 md.) Bireysel başvuruya ilişkin usul ve esaslar kanunla düzenlenir."

Anayasa'nın 149. maddesinde Anayasa Mahkemesinin iki bölüm ve Genel Kurul halinde çalışacağı, bölümlerin, başkanvekili başkanlığında dört üyenin katılımıyla toplanacağı ve bireysel başvuruların ise bölümlerce karara bağlanacağı açıklanmıştır.

Anayasa'nın, "Anayasa Mahkemesinin kararları" başlığını taşıyan 153. maddesi ise aşağıdaki şekildedir:

"Anayasa Mahkemesinin kararları kesindir. **İptal kararları** gerekçesi yazılmadan açıklanamaz.

Anayasa Mahkemesi bir kanun veya Cumhurbaşkanlığı kararnamesinin tamamını veya bir hükmünü **iptal** ederken, kanun koyucu gibi hareketle, yeni bir uygulamaya yol açacak biçimde hüküm tesis edemez.

Kanun, Cumhurbaşkanlığı kararnamesi veya Türkiye Büyük Millet Meclisi İçtüzüğü ya da bunların hükümleri, **iptal kararlarının** Resmî Gazetede yayımlandığı tarihte yürürlükten kalkar. Gereken hallerde Anayasa Mahkemesi iptal hükmünün yürürlüğe gireceği tarihi ayrıca kararlaştırabilir. Bu tarih, kararın Resmî Gazetede yayımlandığı günden başlayarak bir yılı geçemez.

İptal kararının yürürlüğe girişinin ertelendiği durumlarda, Türkiye Büyük Millet Meclisi, iptal kararının ortaya çıkardığı hukuki boşluğu dolduracak kanun teklifini öncelikle görüşüp karara bağlar.

İptal kararları geriye yürümez.

Anayasa Mahkemesi kararları Resmî Gazetede hemen yayımlanır ve yasama, yürütme ve yargı organlarını, idare makamlarını, gerçek ve tüzel kişileri bağlar."

6216 sayılı Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanun'un "Esas hakkındaki inceleme" kenar başlıklı 49. maddesinin ilgili kısmı şöyledir:

"(1) Kabul edilebilirliğine karar verilen bireysel başvuruların esas incelemesi bölümler tarafından yapılır...

(6) Bölümlerin, bir mahkeme kararına karşı yapılan bireysel başvurulara ilişkin incelemeleri, bir temel hakkın ihlal edilip edilmediği ve bu ihlalin nasıl ortadan kaldırılacağına belirlenmesi ile sınırlıdır. **Bölümlerce kanun yolunda gözetilmesi gereken hususlarda inceleme yapılamaz."**

6216 sayılı Kanun'un "Kararlar" kenar başlıklı 50. maddesinin (1) ve (2) numaralı fıkraları şöyledir:

"(1) Esas inceleme sonunda, başvurunun hakkının ihlal edildiğine ya da edilmediğine karar verilir. İhlal kararı verilmesi hâlinde ihlalin ve sonuçlarının ortadan kaldırılması için yapılması gerekenlere hükmedilir. **Ancak yerindelik denetimi yapılamaz, idari eylem ve işlem niteliğinde karar verilemez.**

(2) Tespit edilen ihlal bir mahkeme kararından kaynaklanmışsa, ihlali ve sonuçlarını ortadan kaldırmak için yeniden yargılama yapmak üzere dosya ilgili mahkemeye gönderilir. Yeniden yargılama yapılmasında hukuki yarar bulunmayan hâllerde başvuru lehine tazminata hükmedilebilir veya genel mahkemelerde dava açılması yolu gösterilebilir. Yeniden yargılama yapmakla yükümlü mahkeme, Anayasa Mahkemesinin ihlal kararında açıkladığı ihlali ve sonuçlarını ortadan kaldıracak şekilde **mümkünse** dosya üzerinden karar verir."

Anayasa'nın 153. maddesinde iptal kararlarına tam **beş kez** vurgu yapılarak bu kararların bağlayıcı olduğu düzenlemesine yer verilmesine rağmen ihlal kararlarına **hiçbir** atıfta bulunulmamıştır. 2010 yılında Anayasa'da yapılan değişiklikte hukuk sistemimize bireysel başvuru müessesesi getirilmesine rağmen, bireysel başvuru üzerine Mahkemenin vereceği ihlal kararlarının hukuki niteliğine ilişkin bir düzenlemeye yer verilmemiştir. Kanun koyucu bilinçli bir tercihle bu hususa ilişkin usul ve esasları yürürlükteki kanuni düzenlemeye bırakmıştır.

2- İhlal Kararlarının Bağlayıcı Olup Olmadığı Meselesi

Yukarıda yer verilen Kanun maddelerinde; kabul edilebilirliğine karar verilen bireysel başvuruların esas incelemesinin genel kurulca değil bölümler tarafından yapılacağı, bir mahkeme kararına karşı yapılan bireysel başvurulara ilişkin incelemenin bir temel hakkın ihlal edilip edilmediği ve bu ihlalin nasıl ortadan kaldırılacağına belirlenmesi ile sınırlı olduğu ve bölümlerce kanun yolunda gözetilmesi gereken hususlarda inceleme yapılamayacağı, yerindelik denetimi yapılamayacağı, kararların kesin ve bağlayıcı olduğu, mümkünse ihlal kararlarını ortadan kaldıracak şekilde dosya üzerinden karar verileceği düzenlenmiştir.

T.C.
DANIŞTAY
BEŞİNCİ DAİRE
EsasNo : 2023/...
Karar No : 2025/...

Anayasa Mahkemesi bireysel başvuruların esasını Genel Kurulca değil, bölümlerce karara bağlar. Bu başvuruların Genel Kurula taşınarak karara bağlanması, kararın hukuki niteliğini değiştirmeyecektir. Başvurunun kabul edilebilirliğine ve esas inceleme sonunda başvuru hakkının ihlal edildiğine karar verirse; ya tazminata hükmeder, ya mahkemelerde dava açma yolunu gösterir ya da yeniden yargılama yapmak üzere dosyayı ilgili mahkemeye gönderir.

a- Tazminata hükmederse, bu karar kesin ve uygulanabilir sonuç doğurur.

b- Mahkemelerde dava açma yolunu gösterirse, bu karar yol gösterici, tavsiye mahiyetinde bir sonuç doğurur.

c- Yeniden yargılama yapmak üzere dosyayı ilgili mahkemeye gönderirse, kesin ve doğrudan uygulanabilir bir karardan söz edilemez.

Görüldüğü gibi Anayasa Mahkemesinin ihlal ve iptal kararlarının hukuki niteliği birbirinden çok farklılık arz etmektedir. Aynı kesinlik ve bağlayıcılık etkisine sahip değildir. Mahkeme kanunların, Cumhurbaşkanlığı kararnamelerinin ve Türkiye Büyük Millet Meclisi İçtüzüğü'nün iptaline karar verdiği zaman doğrudan sonuç doğurarak uygulanabilen kararlardır. Bu nedenle iptal kararlarının kesin ve bağlayıcılığı hususunda yasama, yürütme ve yargı mercileri arasında görüş farklılığı bulunmamaktadır. Anayasa'nın 153. maddesinin özellikle iptal kararları için geçerli olduğu hususu bu maddede iptal kararlarına **beş kez** atıf yapılırken ihlal kararlarına yer verilmemiş olmasıyla da teyit edilmektedir. İptal kararlarını Genel Kurul verirken ihlal kararları bölümlerce verilmektedir. İptal kararlarının hüküm kısmı ile ihlal kararlarının hüküm kısmı bile çok farklılık arz etmektedir. İhlal üzerine verilen üç farklı hükmün hukuki sonuçları bile birbirinden farklıdır. Bu da bağlayıcılık etkisi açısından iptal ve ihlal kararlarını farklı değerlendirmeyi zorunlu kılmaktadır.

İhlal kararlarının bağlayıcılığına ilişkin Anayasa'da açıkça herhangi bir düzenlemeye yer verilmediği gibi Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanun ile Anayasa Mahkemesine sadece ilgili mahkemelerce **yeniden yargılama** yapılmasına karar verme yetkisi verilmiştir. Bu nedenle iptal kararları için geçerli olan bağlayıcılık etkisinin, hukuki niteliği farklı olan ihlal kararları için de geçerli olduğu söylenemez.

Anayasa ve 6216 sayılı Kanunda bireysel başvuruda, kanun yolunda gözetilmesi gereken hususlarda inceleme yapılamayacağı, yerindelik denetimi yapılamayacağı, idari eylem ve işlem niteliğinde karar verilemeyeceği yasağı getirilerek, ihlal kararlarında Anayasa Mahkemesinin kullanacağı yetkinin sınırları çizilmiştir.

Nitekim kanun koyucu da Anayasa koyucunun iradesine uygun olarak 6216 sayılı Kanun'un 50. maddesi ile Anayasa Mahkemesinin bireysel başvurular kapsamındaki görev ve yetkisini geniş bir

T.C.
DANIŞTAY
BEŞİNCİ DAİRE
EsasNo : 2023/...
Karar No : 2025/...

takdir yetkisi olarak belirlememiş, hakkın ihlal edilip edilmediğinin tespiti ile tazminata hükmedilmesi, mahkemelerde dava açma yolunun gösterilmesi veya yeniden yargılama yapılmasına karar verilmesi ile sınırlandırmıştır. Yani kanun koyucuihralin nasıl giderileceğine ilişkin belirleme ile AYM'ye yönelik bu üç seçeneğe işaret etmektedir. Bunun aksine yeniden yargılamayı yapacak mahkemenin nasıl karar vereceği sonucunu çıkarmak yargılama hukukunun ilkeleriyle bağdaşmamaktadır.

İhlal kararı bir mahkeme kararından kaynaklanmış ve yeniden yargılamaya karar verilmiş ise Anayasa Mahkemesinin bu kararlarının doğrudan uygulanma imkânı bulunmamaktadır. Burada yeniden yargılama devreye girmektedir. Bireysel başvuru üzerine Anayasa Mahkemesi bölümlerince verilen ihlal ve yeniden yargılama kararlarının doğrudan uygulanabilir olmaması nedeniyle 6216 sayılı Kanunla "**yeniden yargıama**" müessesesi getirilerek iptal kararlarından farklı bir yol izleneceği açıkça ortaya konulmuştur.

İhlal kararı üzerine, mahkemelerce gerçekleştirilmesi gereken yargısal işlemler, usul hukukundaki yargılamanın yenilenmesi kurumu gibi farklı bir müessese olmayıp, olağan kanun yolundaki yargılamanın tekrarlanmasından ibarettir. Usul hukukumuzda özel olarak düzenlenmiş bir "**yeniden yargıama**" kurumu bulunmadığı gibi kanun koyucu bireysel başvuru ile ilgili düzenlemeleri yaparken yeni bir düzenleme yapılmasına gerek görmemiş, yeni usul kuralları getirmemiştir. Anayasa ve Kanun koyucu AYM'nin mahkeme kararlarından kaynaklanan ihlal kararını nihai bir karar olarak görmediği için kararın sonuçlarının doğrudan uygulanmasını uygun görmemiş, gerekli yargısal yetkilerle donatılmış ve konusunun uzmanı olan ilgili mahkemelerce yeniden yargılama yapılmak suretiyle kendi kararlarını gözden geçirme imkânı tanınmış, nihai karar mercii olarak kanun yolundaki mahkemeler belirlenmiştir.

Dolayısıyla Anayasa Mahkemesinin bir ihlal kararı kendisine ulaşan mahkemenin Anayasal ve yasal yükümlülüğü, Anayasa Mahkemesinin ihlal kararlarının uygunluğunu veya yerindeliliğini tasdik etmek değil kendisinin tabi olduğu ilgili usul hukukunun imkân ve gereklilikleri çerçevesinde yargısal işlemlere başlamaktır. İlgili mahkemeler, yeniden yargılama sürecinde tabi oldukları rutin usul hukuku kuralları çerçevesinde dosya kapsamındaki delillerideğerlendirerek yargılama yapar. Aksine bir düzenlemeye Anayasa ve usul Kanunlarında yer verilmemiştir. Mahkemeler de elbette ki tabi oldukları usul hukukuna uygun olarak Anayasa, kanunlar ve vicdani kanaatlerine göre Türk Milleti adına kararlarını vereceklerdir.

Kanun koyucu yeniden yargılama konusunda uyuşmazlığın esasını tüm yönleriyle inceleyecek araçlardan yoksunluğu nedeniyle AYM'yi ehil bir mahkeme olarak görmediği için yeniden yargılama görevini işin ehli, uyuşmazlığın esasını inceleme ve karara bağlama kapasitesini haiz adli ve idari mahkemelere bırakmıştır. Bu mahkemeler maddi gerçeğin araştırılması ve bulunması için öngörülen

T.C.
DANIŞTAY
BEŞİNCİ DAİRE
EsasNo : 2023/...
Karar No : 2025/...

görev, yetki ve araçlarla donatılmıştır. Zira Anayasa Mahkemesinin; yetkili olmadığı, sadece adli ve idari yargı mahkemelerinin yetkisine giren ve münhasıran kanun yolunda incelenebilecek olan bir konuda karar vermesi, derece mahkemelerinin yetki alanlarına müdahale teşkil edeceği gibi kanuni düzenlemelerin ölçüsüz yorumuyla, kanun koyucunun öngörmediği bir şekilde uygulanmaya başlanması tehlikesini de beraberinde getirir.

Anayasa Mahkemesinin bölümlerince esası incelenen bireysel başvuruda ihlalin varlığının tespiti halinde kural olarak ilgili merci ihlal kararının niteliğini dikkate alarak bu ihlalin ve sonuçlarının ortadan kaldırılması için gerekenleri kendisi takdir eder. 6216 sayılı Kanun'un 50. maddesinin "...*İhlal kararı verilmesi hâlinde ihlalin ve sonuçlarının ortadan kaldırılması için yapılması gerekenlere hükmedilir...*" biçimindeki birinci fıkrası Anayasa Mahkemesinin nasıl karar vereceğini (tazminata hükmedilmesi, mahkemelerde dava açma yolunun gösterilmesi, yeniden yargılama yapılması) belirlemeye yönelik olup mahkemelerin nasıl karar vereceğine ilişkin bir hüküm değildir.

Norm denetimi sonucunda Mahkemenin vereceği iptal kararlarının başka bir yargı merciince değerlendirileceğine ilişkin bir düzenleme bulunmadığından bu kararların kesin ve bağlayıcı olması tabiidir. Ancak bireysel başvuru yoluyla AYM'nin önüne gelen dosyalarda verdiği yeniden yargılama kararlarından sonra yapacağı iş dosyayı ilgili mahkemeye göndermekle sınırlı olup, temyiz mercileri gibi sonraki sürece ilişkin herhangi bir görev ve yetkisi bulunmamaktadır.

Anayasa Mahkemesi kararlarında savunulan şekilde bir bağlayıcılıktan söz edilebilmesi için "yeniden yargılama" uygulamasının getirilmemesi gerekirdi. Burada illa bir bağlı yetkiden söz edilecekse o da ancak yeniden yargılama yapılması hususuyla sınırlıdır. Anayasa Mahkemesi süper temyiz hatta temyiz mahkemesi bile olmadığına göre bu noktadan sonra ilgili mahkeme kendi usul kuralları çerçevesinde yargılama yapacaktır. Yargı yolundaki bu mahkemeler suçun unsurlarının oluşup oluşmadığına delilleri değerlendirmek suretiyle Anayasa, kanunlar ve vicdani kanaatlerine göre karar vereceklerdir. İstinaf ve temyize tabi bu kararların nihai yargısal denetimi içtihat oluşturma ve nihai karar verme mercileri Danıştay ve Yargıtay tarafından yapılmaktadır.

Anayasa Mahkemesinin bölümlerince verilen ihlal kararları, iptal kararları gibi doğrudan uyulabilen/uygulanabilen kararlar olmadığından yerine getirilmemesinden söz edilemeyeceği gibi, Anayasa'nın 153. maddesinin altıncı fıkrasında Anayasa Mahkemesi kararlarının yasama, yürütme ve yargı organlarını, idare makamlarını, gerçek ve tüzel kişileri bağlayacağı hükmü ile çatışan bir durum ortaya çıkarmaz. İhlal kararları sonrası yeniden yargılama müessesesi de bunun için getirilmiştir. Mahkemenin bölümlerince görüşülüp karara bağlanacak bireysel başvuruları Genel Kurula taşınması da bu kararların hukuki niteliğini değiştirmeyecektir.

Belirtmek gerekir ki Anayasal birer yüksek mahkeme olan Yargıtay ve Danıştay adli ve idari

T.C.
DANIŞTAY
BEŞİNCİ DAİRE
EsasNo : 2023/...
Karar No : 2025/...

yargıda en üst temyiz mercileridir. Bunların üstünde başka bir temyiz mercii bulunmamaktadır. Yargıtayın yetki ve görevlerini düzenleyen Anayasa'nın 154. maddesinin "*Yargıtay, adliye mahkemelerince verilen ve kanunun başka bir adli yargı merciine bırakmadığı karar ve hükümlerin son inceleme merciidir. Kanunla gösterilen belli davalara da ilk ve son derece mahkemesi olarak bakar.*" biçimindeki birinci fıkrası ile Danıştay'ın görevlerini düzenleyen 155. maddesinin "*Danıştay, idari mahkemelerce verilen ve kanunun başka bir idari yargı merciine bırakmadığı karar ve hükümlerin son inceleme merciidir. Kanunla gösterilen belli davalara da ilk ve son derece mahkemesi olarak bakar.*" şeklindeki birinci fıkrasında bu iki temyiz merciinin dışında başka bir temyiz mercii bulunmadığı açıkça vurgulanmıştır.

Mahkeme kararlarının bağlayıcılığı hükmün kesinleşmesi ile uygulanabilir hale gelir. Anayasa'nın 138. maddesinin son fıkrasında, yasama ve yürütme organları ile idarenin mahkeme kararlarına uymak zorunda oldukları ifade edilmiştir.

Temel hak ve özgürlüklerle ilgili uyuşmazlıkların asıl çözüm yeri olağan kanun yolları olan adli ve idari yargı mercileridir. Anayasa mahkemesine verilen görev ikincil niteliktedir. Nitekim Anayasa koyucu Anayasa'nın 148. maddesinin üçüncü fıkrasının son cümlesinde "*Başvuruda bulunabilmek için olağan kanun yollarının tüketilmiş olması şarttır.*" hükmünü getirerek bu hususu teyit etmiştir. Başka bir deyişle bireysel başvuru hakkı, Anayasa ile güvence altına alınmış temel hak ve özgürlüklerinden Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi kapsamındaki herhangi birinin ihlal edildiğini ileri süren herkese olağan kanun yollarını tükettikten sonra ihlalin tespiti amacıyla başvuru yapma imkânı tanıyan tali bir haktır. Aslolan temel hakların olağan kanun yollarında aranmasıdır.

Demokratik toplumlarda, kamu gücünü kullanan organların kararlarının hukuka uygun olduğuna olan inanç, kamu gücünü kullananların kararlarını meşru hâle getirir. Bu meşruiyet, kamu gücünü kullanan organların tüm eylemlerinde ve kararlarında sürekli bulunduğu kabul edilir. Söz konusu demokratik meşruiyetin sağlanması zorunluluğunun sonucunda idarenin her türlü eylem ve işlemi yargısal denetime açılmış, mahkeme kararlarına uyulması zorunluluğu getirilmiştir. Mahkeme kararlarına uyulacağına ilişkin meşru beklenti sadece AYM kararları için değil, Yargıtay, Danıştay dâhil olmak üzere adli ve idari yargı yolundaki tüm mahkeme kararları için geçerlidir.

Anayasa Mahkemesinin ihlal/yeniden yargılama kararları doğrudan uygulanabilir kararlar olmadığından, mahkemeler tarafından bir içtihat geliştirilmesinde yararlanılabilir kararlardır. Yargıtay Ceza Genel Kurulu bir kararında "... Anayasa Mahkemesi kararlarının bağlayıcılığı (iptal kararları) ve içtihadi anlamda yol gösterici (ihlal kararları) niteliği tartışmasızdır..." diyerek Anayasa koyucunun Anayasa'nın 153. maddesinin altıncı fıkrasında yer verdiği Anayasa Mahkemesi kararlarının hukuki niteliğine ilişkin iradesinin altını çizmiştir.

T.C.
DANIŞTAY
BEŞİNCİ DAİRE
EsasNo : 2023/...
Karar No : 2025/...

Yargıtay 3. Ceza Dairesi bir kararında da AYM'nin verdiği ihlal kararına uymak zorunda olmamasına rağmen "Asıl olanın haksız, ölçüsüz bir müdahaleye maruz bırakılan temel hakkın bir an önce teslimi olduğuna göre, sair çatışma ve tartışmaların bu değer önüne geçmesine 'hukuk düzeninin tekliği' ilkesi de müsaade etmez." denilmek suretiyle bu kararların hukuki niteliği konusundaki görüşünü izhar etmiştir.

Yargıtay 9. Hukuk Dairesi E:2022/6872 K:2022/17896 sayılı kararında; "...bu özel bağlayıcı etki sınırsız değildir. Anayasa Mahkemesi kararlarının özel bağlayıcı etkisi Anayasa'nın yorumlanması ve uygulanmasına ilişkin meselelerle sınırlı olup bu etki, münhasıran kanun yolunda gözetilmesi gereken alelade kanun hükümlerinin yorumlanması bakımından geçerli değildir. Zira Anayasa Mahkemesi, genel yetkili en üst derece mahkemesi olmayıp özel bir mahkemedir ve vazifesi de anayasa hukuku meseleleri ile sınırlıdır. Bu nedenle yukarıda ifade edildiği üzere, Anayasa Mahkemesinin bireysel başvuru incelemesinin kapsamını aşan, alelade kanun hükümlerinin uygulanmasına ilişkin olan ve münhasıran kanun yolunda gözetilmesi gereken söz konusu değerlendirmelerin bağlayıcı etkisinden söz edilemez. Usul hukuku kuralları çerçevesinde kabulü mümkün görünmeyen söz konusu değerlendirmeler, Yargıtay ve derece mahkemeleri bakımından Anayasa'nın 153 üncü maddesinin altıncı fıkrasında öngörülen bağlayıcılıktan istifade edemez..." denilmek suretiyle AYM'nin iptal kararları için geçerli olan bağlayıcılık etkisinin ihlal kararları için geçerli olmadığını açıkça ifade etmektedir.

Yargıtay 3. Ceza Dairesinin E:2023/12611, K:2023/144 sayılı kararında; Anayasa Mahkemesinin bireysel başvuru üzerine verdiği ihlal ve yeniden yargılama kararı üzerine "Anayasa Mahkemesi kararına uyulmamasına" şeklindeki kararı da ihlal kararlarının Anayasa'nın 153. maddesindeki iptal kararlarıyla ilgili bağlayıcılığın dışında kalan karar olmasının bir örneğini teşkil etmektedir.

Anayasa Mahkemesine başvuru ise bir kez daha yargılanma hakkı tanıyan ilave bir yoldur. Bu yola başvuru sonrasında Anayasa Mahkemesi tarafından verilen ihlal kararlarının doğrudan icra edilmesi mümkün olmadığından yeniden yargılama müessesesi getirilmiştir. Anayasa Mahkemesinin temyiz mercii olmaması nedeniyle yeniden yargılama sürecindeki usul ve esasa ilişkin takdir yetkisi mevcut usul hukuku hükümleri çerçevesinde adli ve idari yargı mercilerine aittir. Yeniden yargılama yapılması sonrasında Anayasa Mahkemesinin verdiği yeniden yargılama kararlarının yerine getirilmediğinden de söz edilemez. Bir ihlal kararının kesinliğinden söz edebilmek için hemen sonuç doğurması ve uygulanabilir olması gerekir. Dolayısıyla AYM'nin bu kararlarının kesinliği ve birebir bağlayıcılığından söz etmek yargılama hukukunun temel ilkeleriyle uyumlu olmayacaktır. Sürecin bu şekilde işletilmesi Anayasa Mahkemesi ihlal kararına uyulmadığı anlamına gelmeyeceği gibi bu

kararların çoğunluk kararında kabul edildiği şekilde bir bağlayıcılık etkisinden de söz edilemez.

3-AYM'nin 2018/17635 Başvuru Numaralı Kararı Emsal Alınabilir Mi?

Anayasa Mahkemesine yapılan bu bireysel başvurunun konusu, bu bildiri metninin imzalanması sebebiyle “**terör örgütü propagandası yapma**” suçundan **Ceza Hukuku** usul ve esaslarına göre ceza mahkemelerince verilen hapis cezasının ifade özgürlüğünü ihlal ettiği iddiasına ilişkindir. Nitekim çoğunluk görüşünde sözü edilen AYM kararı da, bir başvurucunun bu bildiri metnini imzalamış olması nedeniyle terör örgütü propagandası suçunu işlediği gerekçesiyle Ceza Hukuku hükümlerine göre verilen mahkûmiyet kararının ifade özgürlüğünü ihlal ettiği yönünde bir değerlendirmeden ibarettir. Her şeyden önce anılan ihlal kararına konu yargı düzeni farklı, uygulanan hukuk farklı, isnat edilen suç farklı ve verilen ceza/yaptırım çok farklıdır. Anayasa ve hukuk düzeni gereği bu karar idari yargı açısından emsal alınabilecek hukuki bir değer taşımamaktadır.

Bunun ötesinde İdare Hukuku alanında yeni bir kavram olan “**terör örgütleriyle iltisaklı ve irtibatlı olmak**” kavramı ve “**kamu görevinden çıkarma**” tedbiriyle ilgili hiçbir değerlendirmeyi içermemektedir. Dolayısıyla çoğunluk kararında yer verilen Anayasa Mahkemesi kararı bu dosya hakkında olmadığı gibi terör örgütleriyle irtibat ve iltisak ilişkisi nedeniyle 686 sayılı Kanun Hükmünde Kararname'nin "Kamu personeline ilişkin tedbirler" başlıklı 1. maddesi kapsamında tesis edilmiş kamu görevinden çıkarma işlemi üzerine idari yargıda açılan davalarda verilen herhangi bir kararla da alakalı değildir.

İdari yargıda anılan bildiriye imza verenlerden terör örgütleriyle irtibat ve iltisak sebebiyle kamu görevinden çıkarılan davacılar tarafından açılmış ve kanun yollarında görülüp kesinleşen ya da görülmekte olan dosyalar üzerine bireysel başvuru yoluyla AYM önüne gidip verilmiş bir karar bulunmadığı gibi gittiği takdirde de ilerleyen hukuki sürecin nasıl gelişeceği bilinmemektedir. Çünkü ceza hukuku hükümlerini uygulayan adli yargı mercilerinin verdiği kararlarla, idare hukuku ve OHAL hukukunu uygulayan idari yargı mercileri tarafından verilen kararların hukuki niteliği ve sonuçları farklı olduğu gibi temel hak ve hürriyetlerin ihlal edip edilmediği noktasında yapılacak hukuki değerlendirmesi de elbette farklı olacaktır.

Nitekim, Anayasa Mahkemesi 23/11/2022 tarih ve 2019/18841 sayılı kararında olduğu gibi pek çok kararında söz konusu “Hendek terör olayları” ile ilgili benzer paylaşımları ifade özgürlüğü kapsamında görmemiştir. Bu kararda kamu görevlisi olmanın bazı külfet ve sorumluluklar getirdiğine işaret edilerek kamu görevine giren kişinin bunları peşinen kabul ettiği vurgulanmıştır. Meslek farkı gözetilmeksizin kamu görevlilerinin yalnızca çalışma yaşamında değil özel yaşamında da tabi olduğu

bu sınırlamaların temelini Anayasaya sadakat, devlete bağlılık ve tarafsızlık ödevlerinin oluşturduğu belirtilmiştir. Bu noktada akademisyenlere de bir ayrıcalık tanınmamıştır.

Kaldı ki, bir fiil düşünce açıklama hürriyeti kapsamında değerlendirilip ceza hukuku bakımından suç teşkil etmese bile terör örgütleriyle daha az yoğun bir ilişkiyi ifade eden irtibat veya iltisak açısından yeterli görülmektedir. Bu çerçevede davacı hakkında tesis edilen işlemde hukuka aykırılık bulunmamaktadır. Yüksek yargının ve Dairemizin irtibat veya iltisak noktasında yaptığı değerlendirmeler ve verdiği binlerce kararda bu ince ayırım ortaya konulmuştur.

VI- SONUÇ

Uyuşmazlıkta; kamuoyunda "Barış İçin Akademisyenler" olarak bilinen bildiriye imza veren davacı hakkında, 686 sayılı Kanun Hükmünde Kararname'nin "Kamu personeline ilişkin tedbirler" başlıklı 1. maddesi kapsamında PKK/KCK terör örgütü ile irtibat ve iltisakı nedeniyle tedbir mahiyetinde kamu görevinden çıkarma işlemi tesis edilmiştir.

Bu durumda; dava konusu işlemin gerekçesi olan, niteliği ve içeriği yukarıda açıklanan bildiriye davacı tarafından imza verilerek geri çekilmediği de dikkate alındığında, PKK/KCK silahlı terör örgütü ile irtibat ve iltisak için işlemin hukuki niteliği gereği tek başına yeterli olduğu anlaşıldığından dava konusu işlemde hukuka aykırılık görülmemiştir.

Açıklanan nedenlerle; dava konusu işlemin iptaline, dava konusu işlem nedeniyle yoksun kaldığı parasal haklarının hak ediş tarihinden itibaren dönemsel olarak işletilecek yasal faiziyle birlikte davacıya ödenmesine ve özlük haklarının iadesine ilişkin İdare Mahkemesi kararına karşı yapılan istinaf başvurusunun reddine ilişkin temyize konu Bölge İdare Mahkemesi kararının yukarıda açıklanan gerekçeyle **bozulması** gerektiği oyuyla **onanması** yönündeki çoğunluk kararına katılmıyorum.

Üye

.....